

ZIONALE
12
4 D
29
VIT. EMANUELE

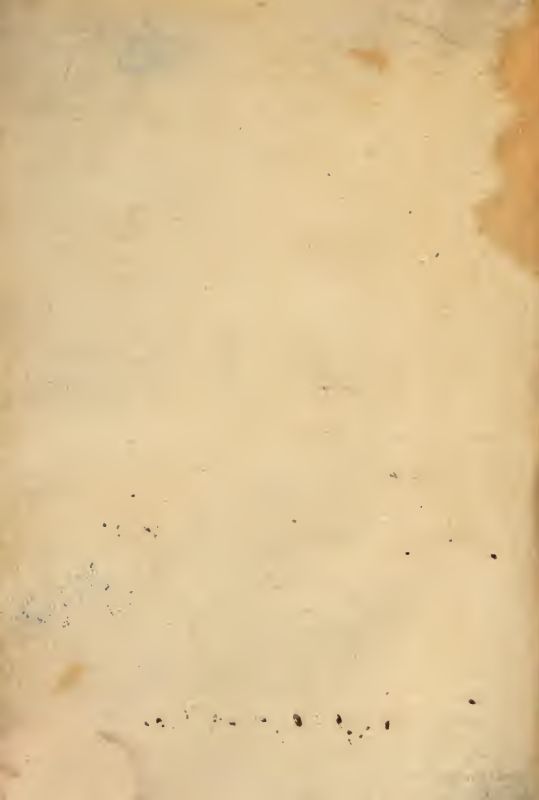
BB
VIII
11

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.

Additional handwritten text at the bottom of the page, including what appears to be a date and possibly a signature or name.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI,
DE MVNDI SPHÆRA,
seu Cosmographia, Libri tres:
figuris & demonstratio-
nibus illustrati.

AD ILLVSTRISSIMAM PRINCIPEM
Margaretam Valesiam, Biturigum Duce[m].

*Bibl. S.
Scholar,*

*Santaleoni
Piarum.*

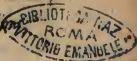
LVTETIÆ,

Apud Guilielmum Cauellat, in pingui Gallina
ex aduerso collegij Cameracensis.

M. D. LII.

Cum priuilegio Regis.

Ex Bib. S. Alph. Bor.

ORONTII FINÆI, REGII

Lutetiæ Mathematicarum professoris,
& illustratoris, proſopopœia ad Cos-
mographicum Mizaldi opusculum.

HEV S, quò tam præceps, Mizaldi Sphærule,
tendis?

*Præstaret latuisse domi: nam tristis ubique
Invidus oblatrat: cuius lacerabere morsu,
Ni tibi prospicias: malè cognita tēpora sunt hæc:
Quæ multos gignunt, qui cum nil ædere possint
Dignum laude, tamen gaudent maledicere doctis:
Carpentisque aliis famam venantur inanem.
Hos prudens refuge: & doctos inquire, bonosque:
Illis ex animo (nisi me præſagia fallunt)
Grata eris, ac hilari vultu spectabere. vade,
Vade igitur fœlix, Mizaldi Sphærule, quando
Est tibi sic visum: & longissima tempora vive:
Authorisque tui nomen diffundere perge.*

ἐκ πόντος, ὁ κλέσθ.

Principi Margareta Valesiæ, Biturigum Duci, & Christianissimæ Regis Henrici, sorori vnice, Antonius Mizaldus Monlucianus

S. P. D.

DEMOCRITVS, Princeps illustrissima, furnariam casam aliquãdo ingressus, & ibi à suis inuentus cū pauperculis Rusticis diutiùs ad ignem consedisse, variòsque sermones hinc inde miscuisse: videns illos ob id admirari, ac pudore nescio quo suffundi: solito more subridens, introite & vos, ait, sunt enim & hîc etiam Dij. Quorsum hæc? nimirum vt ex isto tanti Philosophi apophthegmate, in promptu habeam, quod, inuersâ historiâ, sæculi huius Morosophis quamplu-

â. ii.

rimis opponam. Qui rustico nescio
quo pudore acti, rusticè mirabun-
tur, quòd pauperculum literarum
professorem libenter admittas, faci-
lè audias, & cum illo in colloquium
ingenuè descendas: tenuésque eius
Musas non solum plausibili vultu
excipias, sed quæcunque tibi scri-
bunt, & candidè offerunt, candidiùs
legas, ac relegas. His itaque, subri-
dens, prudenter respondebo, legite
& vos: sunt enim & hîc etiam Dii,
Deorúmque cœlestium centuriæ in-
numere. Imò verò, in media Cosmo-
graphicæ huius casulæ penetralia,
cum illustrissima Principe irrumpi-
te. Ibi, mundi cœlíque theatrum su-
pra omne miraculū admirabile, spe-
ctaculúmque, supra omne id quod
spectari potest, spectabile, videbitis,
ac suspicietis. Cuius nullū artificem
alium præter Deum Opt. Max. vlli

4
mortalium ponere, nec licet, nec fas
est. At, structurā explicare, & admi-
rabilem Architectū celebrare, nemi-
ni nō concessum. In quo, cū supe-
rioribus hybernis mensibus totus es-
sem, atque sollicitè meditarer, cui nā
p̄cipitatā, veriùs q̄ elaboratā ea in
re lucubratiūculam meā, deuouere:
ecce, Fato meo bono, de multis vna
occurristi, Princeps ornatissima, cui,
quidquid id est, ex animo cōmitte-
rem, ac cōsecrarem. Memini enim, q̄
iucūdè & humaniter, lapsis hinc an-
nis quatuor, Phenomena mea, & aë-
rias Ephemerides, Latinè primū,
deinde Gallicè (licet alteri nūcupa-
tas) exceperis, ac legeris: meque ante
dulcissimū conspectū tuum venire,
libèter sustinueris. Vbi, in instructif-
sima omni genere librorum cellula,
Excellentiā tuā Musis & Gratiis sa-
cra facere, & eruditæ lectioni sedulā

operã nauare, nõ sine ingenti volu-
ptate animaduerti, deprehendi, & a-
pud me laudari. Nemini impono,
quod verũ est dico. Quæ res, permul-
tis os præcludere poterit, qui impu-
denter, veriũs q̃ prudenter insultare
mihi solent, q̃ Excellentia tuã, Cos-
mographicũ hoc meũ opusculũ de-
uouerim. Vah (inquiũt) quid Princi-
pi virgini cũ literis? quid Regis filia,
Regis sorori, & Reginae nepti, cũ Phi-
losophia, & Mathematicis? ô vanas
cogitationes! Quasi verò literarũ stu-
dia, ad solos paup̃res relegata sint:
nouũque esse debeat, ac prodigii
loco habendũ, quòd hodie Reginae,
& Principes virgines, Heroïdes item
ac nobiles fœminę, literis ornatiores
esse malint, q̃ pompa ac fastu: quòd
virtutibus insigniri sanctiũs habeãt,
quã titulis & imaginibus nobili-
tari: quòd Philosophicis disciplinis

5
animum excolere rectiùs ducant,
quàm luxu frangi, & delitiis tabe-
fcere:quòd Vniuerſitatis mundi pul-
cherrimã Architeçturã, Cosmogra-
phiam (inquã) præ oculis habere, &
animo circumferre, ac legere potiùs
eligant, quàm vanis ſpectaculis ſefe
dedere:quæ, ſicuti mentem eneruât,
ita bonos mores deploratè perdunt.
Præclarè itaq; facis, ac prudèter vitã
inſtituis, Princeps nobiliſſima, dum
ſpretis iſtis Nobiliũ, & veræ Nobi-
litate iniquiſſimis iudiciis, animũ
virtutibus, ac diſciplinis excolere ſa-
tagis: & eruditos omnes illorũque lu-
cubrationes, libèter admittis: ac tri-
ſtes à te abire nõ ſinis. Hac fanè via,
nuper extinctus, quid inquã extin-
ctus? imò verò apud omnes omnium
nationũ ſcholas, perpetuò victurus
Chriſtianiſſimus pater tuus Fran-
ciſcus, Nauarrorũque Regina, ami-

ta tua incomparabilis, solida ad immortalitatē fundamenta sibi iecerūt: Quæ & tueri, & promouere, tantarū virtutū hères Christianis. Rex noster Henricus, quibus potest modis, progreditur. Cuius vestigiis, quantū licet, pulchrè inhæres. Dominus, qui facientes adiuuat, & Regū, ac Principum corda in manu habet, vtriusque conatus augere, & propensam in literas & literatos voluntatē hęc, semper nobis seruare dignabitur. Faciētque, vt præsentem meam fœturam de mundi Sphæra, & Cosmographia, in tuo nomine diuulgatam, amare pergas, ac probare. In quo fœliciter valebis, Princeps illustrissimā, ac Mizaldum, siquidē dignū ducis, fouere incipies. Lutetiæ, postridie reparatæ salutis humani generis per Iesum Christum Crucifixum,

• TRES LIBELLI ANTONII
Mizaldi, de mūdi Sphæra, siue Cosmographia,
hæc in summa habent,

6

R I M V S ostendit omnia providen-
tia gubernari: probâtque Deum re-
rum mūdi vniuersarum authorem,
tam sursum, quàm deorsum pro ar-
bitrio dominari. Habet insuper mū-
danæ Sphære descriptionem per singula elemen-
ta, ipsūque cœlum breuissimā: nec non pulcher-
rimas demonstrationes, quòd terra sit figuræ ro-
tundæ, vti etiam aqua: quæ duo vnum globulum
constituunt. Adhæc, quòd eadem cœtrum sit Vni-
uersitatis: in cuius medietullo, absque vlllo motu,
suspensa libratur: & quòd sensibilem magnitudi-
nem non habeat, si toti mundo, atque adeò supre-
mo cœlo conferatur. Postremò, quòd cœlū ipsū
omnia mundi elementa, resque omnes inferiores,
intra se, sub orbiculari figura cōcludat. Ex quibus
omnibus elegans *πέρισμα*, siue corollarium elici-
tur: quòd toti mundo spherica figura appositissi-
mè quadret: ipsūque totum, siue Vniuersum, san-
tèquam rectè, mundi Sphæra nuncupetur.

• *Huius libri præcipua summâque capita,
hac digeruntur serie.*

P R opositio in totum opus, cum breui enume-
ratione rerū in illo scribendarū: cui post inuo-
cationē, apta ad narrationē subrexitur Parasceue.

Quid mundus, & quòd Deus lateat in omnibus eius partibus, quæ vnũ admirabile corpus constituunt, quod Vniuersum vocât. Adhæc, quòd omnia, tam sursum, quàm deorsum, summa prouidentia, ac ratione dispenset.

Mũdi, seu Sphæræ totius Vniuersi, diuisio breuissima in elementarẽ regionẽ, quæ quatuor corpora simplicia cõplectitur: & æthereã, quæ nũc cœlum, nũc quãta essentia, vulgò à Philosophis dici solet.

Elemẽtaris regionis descriptio sanẽquã dilucida, breuis, & accurata: & in primis terrę, ac partiũ eiũ.

Terrã in meditullio mundanæ Sphæræ, seu Vniuersi, stabili pòdere, absque vllò motu, sub orbiculari figura librari, ac firmiter pendere.

Terrã mundi totius, siue Vniuersi centrũ esse: & quòd sensibilem magnitudinẽ non habet, ad totũ mundum collata: cuius respectu, puncti vicem iure obtinere censetur.

Terrã orbicularis esse figurę, globosę, ac rotũdę.

Aquæ locus, & descriptio pulcherrima, eãque breuissima: cum eius natura, & energie.

Aquã orbicularis esse figuræ, ac globulum vnũ cum terra facere.

Aëris, & regionum illius locus, descriptioque elegans, breuis, ac dilucida.

Ignis locus, & descriptio sanẽquã pulchra: cũ his quæ ad illum pertinẽt, & ex illo fiunt, ac cõstant.

Cœlum esse vndique sursum: cui iamiam descripta mundi elementa omnia substernuntur, nedum

sola terra. Adhæc, quòd figuram habeat orbicularẽ, non absque iusta ratione.

Quòd Sphæræ nomen mûdo, de quo hætenus, perappositè quadret: ipsûmque totû, siue Vniuersum, Sphæra mûdi, sanequàm rectè nuncupetur.

FINIS LIBRI PRIMI.

SECVNDVS liber habet numerû, ordinem, situm, nomina, & motum cœlestium sphærarum: aliâque ad illas pertinentia: cum pulcherrima delineatione omnium circularum, tam maiorum, quàm minorum: ex quibus cœlestis Sphæra compingi vulgò imaginatur: non neglecto vsu, natura, situ, ac ratione singulorum.

Huius præcipua, summaque capita, hac digeruntur serie.

BReuis propositio, & nomenclatura rerû describendarum: cû abrupta inuocatione, viam ad narrationem vtcunque faciente.

• Quid cœlum, & quibus rebus in genere cõstet: siue quas in partes vulgò diuidatur.

• Cœlum ac Sphæras cœlestes, inferiora omnia circumcludere: eâque secum (excepta terra) perpetuò rapere: vbi de motu primi orbis, seu summi mobilis, non pauca.

• Cœlestes sphæras omnes, ab Oriente, per Meridiem in Occasum, intra horas quatuor & viginti, quotidie volui, ac reuolui.

Cœlestes Sphæras alium habere motum à iam posito: & quòd propria vi in supremũ, summũque cœlum nitantur: ab Occasu, per Meridiem in Orientẽ orbiculari incessu tẽdendo. Vbi de motu, numero, & ordine cœlestiũ orbium. Adhęc, quanto tempore suam reuolutionẽ Sphæra quælibet, vi propria, & motu cõgenito absoluat, ac perficiat.

Cœlestes Sphæras omneis, & illarum itẽ stellas vniuersas, ex quibus tota cœlestis machina coalescit, à se, & suis formis naturali motu agi, ac moueri, non violento.

Cœlestium Sphærarũ magnitudines varias esse, vti etiam motus. Vbi de miranda velocitate primi mobilis, seu summi, & supremi cœli.

Cœlestis Sphæra, & itẽ mundanæ, centrũ, axis, & poli: circa quẽ tam reuolutiones, quàm motus, fursum fieri imaginamur.

Cœlestis Sphæra, vti etiam mundanæ, polos duplices esse.

Sex maiorum circularum cœlestis Sphæra (qui de multis aliis præcipui habẽtur) descriptio, vsus, natura, & situs. In primis Zodiaci, seu obliqui circuli: quem & vitæ, & interitus viam, per appositẽ dixerunt Peripatetici.

Æquatoris, seu Æquinoctialis circuli descriptio, vsus, natura, & situs.

Meridiani circuli descriptio, vsus, natura, & sit^o.
Duorũ Colurorũ, Solstitii scilicet vtriusque, & Æquinoctii, descriptio, vsus, natura, & situs.

Admonitio in præcedentia, & sequentia.

De quibusdam aliis circulis maioribus cœlestis Sphæræ: sed minùs præcipuis, ac necessariis.

Quatuor circulorum minorum cœlestis Sphæræ (qui de multis aliis vulgò celebres habentur) descriptio, vsus, natura, ac situs. Et in primis Tropici Cancrì, siue Æstiuales circuli, & Solstitialis.

Tropici Capricorni, siue Brumalis circuli, & Solstitialis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Admonitio in præcedentia, & sequentia.

Circuli Arctici, siue Borealis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Circuli Antarcticì, siue Australis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Admonitio non negligenda:

Quatuor nunc descriptos, & positos minores circulos, totum cœlum in quinque spatia dirimere, quæ zonas prisca Astronomi ritè nuncuparunt.

Minores alios circulos à iam dictis, & positis, in cœlesti Sphæra imaginari, ac describi.

Nullos circulos, siue maiores, siue minores illi fuerint: nec item polos, & axem, motum in cœlo vllum ex se habere, & agnoscere. Imò re vera nequaquam ibi subsistere: quin potius sursum commentitios omneis esse: quorum ingeniosa excogitatio, summis laudibus vbique est profequenda.

Cœlestem Sphærá, hisce iam positis circulis multiplicibus circumscripam, duplicem esse: siue dupliciter respectu terræ imaginari.

Quid Sphæra recta: & quanam propriè sub illa habitare dicantur.

Quid Sphæra obliqua: & quanam propriè sub illa habitare dicantur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

TERTIVS liber, designationes omnium circulorum cœlestis Sphærae, tam maiorum, quam minorum (superiore libro descriptorum) figurat, & demonstrat: partibus etiam nunc expressis imaginum octavae Sphærae, per quas circuli ipsi hodie transire existimantur. Exhibet præterea Geographica quædam, ex eodem superiore libro, tam depræopta, quam pendentia: de zonis terrestribus, climatibus, locorum longitudinibus, & latitudinibus, mensuris item, & aliis ad Geographicam lectionem, & usum summo opere conducentibus.

Huius præcipua, summæque capita, hac digeruntur serie.

SEx maiorum circulorum cœlestis Sphærae, antea descriptorum, designationes pulcherrimæ, ut in cœlo esse illos hodie imaginamur: & à se inuicem distinguere possumus. Quæ designationes, sicuti simulachrorum octavae Sphærae partes & loca (per quæ hodie ipsi circuli aguntur, & transunt) dilucidè

ob oculos ponūt: ita totam cœli faciem nobis familiarem, ac perspicuam reddunt.

Zodiaci designatio, vt hodie illum in cœlo esse imaginamur: qua duce, & ab aliis circulis, per serene nã noctẽ, facile posthac distingui poterit, & suas res ob oculos, minimo negotio, cuius deponere.

Æquatoris designatio, vt hodie illum in cœlo esse imaginamur, qua duce, &c.

Meridiani, et Horizontis designatio, vt hodie, &c.

Coluri Æquinoctiorũ designatio, vt hodie, &c.

Coluri Solstitiorum designatio, vt hodie, &c.

Circuli Lactei, qui inter cœli circulos maiores à plerisque recensetur, designatio: vt hodie ab omnibus spectatur.

Ratio nomenclaturæ eiusdem circuli, varia ac multiplex.

Quatuor minorum circularũ cœlestis Sphæræ, vt hodie illos esse imaginamur in cœlo, & ab aliis distinguere possumus, designatio pulcherrima, quæ simulachrorũ octauæ Sphæræ stellularũ, loca, per quæ hodie ipsi circuli transeunt, dilucidè ob oculos ponit, ac profert.

Circuli Arctici, siue Borealis designatio, vt hodie illũ in cœlo imaginamur: & ab aliis circulis per serenam noctẽ distinguere, ac secernere possumus.

Tropici Cancræ designatio, vt hodie, &c.

Tropici Capricorni designatio, vt hodie, &c.

Circuli Antarctici designatio, vt hodie, &c.

Admonitio non aspernanda, in iam dicta.

Quinque terrestrium zonarum, quæ totidem parallelis in cœlo respondent, & præcipuas mundi regiones constituunt, descriptio, temperatura, situs, & proprietates.

De Antipodibus, Pericœcis, & Antœcis.

Admonitio breuissima.

Terram ubique habitabilem esse, contra plerisque: ac nullas hodie terrestres zonas, siue mundi partes & regiones inhabitabiles dici debere.

De mundi climatibus, & illorum distinctioribus parallelis: cum recepta cuiusque ratione, & nomenclatura. Insuper, quod plura climata quam septem statui debeant.

Locorum longitudes quomodo excipiendæ, & distinguendæ.

Locorum latitudes quomodo excipiendæ, & distinguendæ.

De gradibus longitudinum Geographica quædam.

De gradibus latitudinum Geographica quædam.

Geographicarum mensurarum, ordo, & nomenclatura.

FINIS LIBRI TERTII

& vltimi.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI
DE M V N D I S P H A E R A, S I V E
Cosmographia, Liber primus.

QVÆ sit mundanae sphaerae structura, quis author,
Quo digesta modo veniant elementa, quid illis

PROPOSITIONO.

Sit proprium, quæ vis summè miranda, quis ordo
Cælorum, quinam motus, quæ forma, quot orbes,
Deinde quibus cyclis cœlestis machina constet,
Quos præstent usus, & quo sint ordine sursum,
Quas habeant sedes hodie, per quæ astra ferantur,
Et quid conveniat cum cœlo denique mundus
Hic canere, & breuiter, clarèque ostendere cuius
Incipio: ex imis repens ad summa, Deumque
Ostendens passim manifesto numine spargi:
Ac regere ingentem concordi fœdere molem.
Ardua res sanè, nostris quoque viribus impar:
Audebo tamen, & mundi rectore vocato
Aggrediar: spernit virtus infracta labores.

INVOCA-
TIO.

*Ergo, summe pater rerum, Deus optime, cuius
Tam pulchrū, tamque immensum sapientia mūdū
Condidit ex nihilo, & regit, assidueque tuetur,
Dexter ades: paruūmque, tua bonitate, Poetam
Aspice: qui cœlos dum gestit scandere, quando
Et laudes celebrare tuas, tua pangere regna,
Omni conatur studio, & molimine, nugis,
Quas tulit in Latium mendaci Græcia versu,
Nō eget: aut Phœbo, aut Parnaso, aut fōtibus Vllis,
Doctiloqui quoscunque solent haurire Poëtæ:
Solum te sitiens, cui cœlum, & sÿdera parent.*

☞ Quid mundus: & quòd Deus lateat in omni-
bus eius partibus, quæ vnum mirabile cor-
pus constituunt, quod vniuersum nuncu-
pant. Adhæc, quòd ille pro arbitrio
vniuersa tam sursum, quàm deor-
sum regat, ac summa prouiden-
tia, & ratione dispenset.

NARRA-
tio cum di-
latata demō-
stratione, &
mundi dif-
finitione.

Q Vicquid vbiq̄ vides, aër, cœlum, mare,
terra,
Vnum constituunt sub mundi nomine corpus:
Cuius membra, licet variè distincta putentur,
Sunt cognata tamen: miròque in fœdere perstant:
Atque Dei numen spirant, passimque fatentur.
Quod si non esset, si non bene nexa maneret

*Machina, cœlestis Verbo fabricata magistri:
 Nec tantam mundi regeret Prudentia molem,
 Præcipiens concors Vt sit discordia: certè
 Non esset statio terris, non ambitus astris:
 Hærerétque sibi mundus, standóque rigeret.
 Non sua dispositos seruarent sydera cursus:
 Nóxque alterna diem fugeret: rursúmque fugaret:
 Séque suis peterent Vinclis elementa solutis.
 Non Phœbus terris lucem, radiósq̄ue calentes,
 Non generandarum præberet semina rerum.
 Aëra finitimum consumeret impiger ignis:
 Non tempestiuas pluuias demitteret aër:
 Nuda foret tellus: aquórque extingueret ignem:
 Aut igni potiùs piscosum aresceret aquor.
 Non imbres alerent terras: non aquora Venti:
 Non pelagus fonteis: nec staret summa per omneis
 Par semper parteis, æquo digesta parente:
 Vt neque deficiant Vnda, nec sydera nobis:
 Nec cœlum iusto maiúsue, minúsue feratur:
 Nec solitum permutet opus. Sic omnia toto
 Dispensata manent mûdo, dominúmque sequútur.
 Est igitur Deus, ac ratio, quæ cuncta gubernat.
 Cur nos dispositis vicibus consurgere Signa,
 Et velut imperio cœptos absolueret cursus
 Cernimus? ac proprios semper remeare per orbes?
 Cur eadem æstiuas exornant sydera noctes?*

Prouidentia
 omnia gu-
 bernari, ac
 ratione, nec
 frustra.

Demóstratio
 pulcherrima,
 quòd omnia,
 à Deo, Ratio-
 ne, & mente
 diuina gu-
 bernantur,
 cõtra Epicu-
 reos.

*Semper & hybernas eadem? certámque figuram
 Quisque dies ponit mundo, certámque relinquit?
 Non Deus est author, qui non mutatur? & à quo
 Non alium Videre patres, aliúmue nepotes
 Cernent? quis prohibet Solem decurrere ad Arctos,
 Aut mutare Vias, aut coeptos Vertere cursus?
 Quis vetat excidere in terram pendentia sursum
 Astra, ac tellurem mediis obuoluer Vndis?
 Non Deus est author, qui nõ mutabitur Vnquam?
 Ergo opus hoc immenso constructũ corpore mundi,
 Membráque naturæ diuersa condita forma,
 Vis diuina regit: verbóque, & numine, mundi
 Omnigenis rebus sphæram locupletat, alíque:
 Fœcundat, mouet, ac tacita ratione gubernat.*

Vi diuina
 mundũ re-
 gi.

☉ Mundanæ sphæræ, seu Vniuersi, breuis
 ac compendiosa diuisio.

Duplex mũ-
 di diuisio.

M Vndus in æthereum (qui desuper imminet)
 orbem,

*Inque elementorum (quæ subsunt) corpora, rectè
 Diuiditur. veluti veteres scripsere magistri:
 Postremum paucis stringemus versibus: illinc
 Ceu gradibus factis, & strato limite, cursim
 Ex imo, ad summi scandentes culmina celi.
 Ergo, elementaris mundus, telluris, & vnda,
 Aëris, ac ignis comprehendit corpora: quorum*

DE MVNDI SPHAER. SEV COSMOGR. 5

*Ordine naturæ breuibus descriptio verbis
Hæc tibi tradetur, patientem si dabis aurem.*

✽ *Mundi atherei, ac elementaris pictura
& demonstratio.*

✽ *Terræ, & partium eius descriptio pul-
cherrima, eaque breuiffima.*

H *Vmani generis tellus possessio, pro qua
Tot rixæ, & cædes, & prælia, dâna, dolores
Surgunt: Oceani circûmque, intrâque sonante
a. iij.*

Terræ cir-
cunscriptio,
& situs.

*Alluitur fluctu passim: ac, velut insula, toto
Eminet è ponto: & mediis stans extat ab undis:
Non immersa, volente Deo, cui summa potestas
In terram, mare, cœlos, aëra, denique flammam.
Hæc multa & variæ species hominũ, atq; ferarũ,
Aëriæque colunt volucres: pars eius ad Arctos
Aspicit: Austrinis pars est habitabilis oris:
Pars tenet occasum pars denique vergit ad ortum:
Sub pedibũsque iacet nostris, supraque videtur.
Hanc circà, roseis noctesque, diẽsque quadrigis
Sol vehitur: sed nox aduersa in parte creatur.
Illa, sinu nitidis distinctas floribus herbas,
Et varios promit non vno è semine fœtus:*

Terræ i suas
partes di-
stributio.

*Cui montes insunt, colles, cliui, tumulique,
Conualles, campi, rupes, fauces, iuga, rura,
Syluæ, stagna, lacus, fontes, fluuij, atque paludes,
Stirpes, & flores: necnon animalia quæque:
Urbes, & pagi, fructus, villa, oppida, vites,
Saxa, metalla, Ceres, vitæ opportuna tuendæ:
Queis vnum (bonitate sua) natura, Deusque
Præposuere hominem: & regem fecere timendum.
Hæc sanè reliquis infirmior est elementis:
Debiliórque: etenim si discindatur ab æstu,*

Terræ infir-
mitas cum
aliis elemẽ-
tis collata.

*Aut ferro, aut alia quauis ratione, redire
In sese nequit: ac diductas iungere partes.
Ast aqua, si fuerit diuisa, recurret in vnum*

Extemplo: & rursus veluti prius integra fiet.
Sic aër, sic ipse ignis dum dilaniantur,
Cum primùm coeunt, dissectaque mēbra reducūt:
Ac remanet factō de vulnere nulla cicatrix.
Vnde hoc? nimirum, quia sunt meliora, magisque
Perfecta: & propria possunt virtute moueri.
Tota hodie tellus partes narratur habere
Quattuor: Europam, dico, Libyámque, Asiámque,
Necnon Americam à primo inuentore vocatam.
Europe recipit nostratia Gallica regna:
Quattuor in partes diuisa: Aquitanica prima est:
Celtica consequitur: deinde & Narbonica: necnon
Belgica: quæ Borei pelagi se extendit ad oras.
Nil sequor vltorius: ne quis me iure notare
Possit: quòd fines positos mihi, denique metam
Transiliam: ergo memor coepti, me colligo tandem.

Terræ, seu
 orbis terra-
 rum partes
 quattuor.

¶ Terram in meditullio mundanæ sphæ-
 ræ, seu vniuersi, stabili pondere, absque
 vllō motu, sub orbiculari figu-
 ra librari, ac firmiter
 pendēre.

Quòd verè medium mundi sit terra, pro-
 bari
 Inde potest, quia ad illam sedulò quæque recurrunt,

Terrā mun-
 di medioxu-
 mum consti-
 tuere demō-
 stratur.

*Quæ vel labuntur, vel tendunt rite deorsum,
Ceu ad centrum, in medio defixum corpore mundi,
(Ad quod $\kappa\omicron\sigma\mu\omicron\pi\acute{o}\tau\eta\epsilon$ iussit grauiâ omnia ferri,
Ac naturali motu illinc cedere nusquam.)*

*Vnde, ferè cunctis terra est immobilis, ac se
Sustinet in medio, & propria grauitate tuetur.*

(Vt visum est illi, qui temperat omnia nutu)

Vndiq; enim in centrū cōcurrit prona, globūmque

Terram esse
grauē, stabi-
lem, pôdero
sam, ac im-
mobilē de-
monstratur.

*Explet cōpaētum, dēnsūm, solidūmque, & opacū:
Cui nulla est leuitas, grauitas quā plurima, nec non
Tanta, vt nemo aliquo possit comprehendere sensū.
Quòd si tu leuiora, eadem mihi mobilia
Ponis, si terræ globulum leuitate carere*

1. *Annuis: huic certè nec punctum mobilitatis
Ascribes: quapropter erit grauis, & sine motu.*
2. *Amplius, ille pater rerum, mundi que creator
Omnia, quæ fecit, voluit motu, atque quiete
Distingui: tellurem (mundi imum, mediūmque,
Circa quod cælum tot iam peruoluitur annis)
Vna quies tenuit: possedit cætera motus.
Vnda fluit, sempèrque aër agitur, & ignis
Non manet, ac stabili nescit statione morari.
Præcipuè tamen in cælo est vis maxima motus,
A quo, quæ subsunt, cuncta inferiora mouentur:
Vt tibi perspicuè posthac monstrare studebo.*
3. *Præterea, motum quiduis certa ratione*

Debet ad immotum componi, & rite referri:
 Vt nosci inde queat motus, valeátque notari
 Totius mundi harmonicus consensus ad Vnguem.
 Iam, cum ipsum coelum assidue moueatur, habebit
 Verè opus immoto, & defixo corpore: qualis
 Censetur tellus: ergo est immobilis, atque
 Vnam de cunctis retinet mediam vndique sedem
 Immensi mundi, ac librato pondere pendet.
 Quod te non valdè turbet, cum pendeat orbis
 Coelorum, in nullo ponens vestigia fundo:
 Vt de perpetuo constat, celerique rotatu
 Illius: & motu vario rerum variarum,
 Quas habet, atque palam depromit nocte, dieque.
 Hinc suspensus ab it Phœbus cursu moderato,
 Cū Luna, & stellis, mūdū lustransque, fouensque.
 Coelum ergo pendet sursum, tellusque deorsum:
 Quæ nisi librato media esset pondere, certè
 Non ageret cursum, reliquis subeuntibus astris,
 Phœbus ad occasum, ac nunquā remearet ad ortū:
 Cynthia nec celeres regeret per inania bigas,
 Nunc illos infrà irradians, illos modò supra:
 Nec matutinis fulgeret Lucifer horis:
 Hesperus, immerso dederat qui lumen Olympo.
 Est igitur mediam mundi sortita cauernam
 Tellus: & toto pariter sublata profundo,
 Immota, ac stabilis, fixoque in pondere pendens.

Terram in
 medio mūdi
 libratā pen-
 dēre, nihil
 miraculi ha-
 bere.

Terram in
 medio vni-
 uersitatis mū-
 di pendēre
 immobiliter,
 demonstratur.

Cōclusio su-
 priorū de-
 mōstrationū,

*Nec patulas distenta plagas, sed condita in orbem
Vndique surgentem pariter, pariterque cadentem
Cum vasto pelago: veluti mox scribere pergam.*

☞ *Terram in medio mundi, quiescere, ac li-
brari: qua pictura etiam capiti se-
quenti seruiet.*

☞ *Terram mundi totius (siue Vniuersi) cen-
trum esse. & quòd sensibilem magnitu-
dinem non habet ad totū mundum col-
lata, cuius respectu, puncti vicem iure
obtinere censetur.*

Duæ demō-
strationes,
quòd terra
sit mūdi cen-
trum & me-
diū, aliæ à su-
perioribus.

S *Vnt variæ causæ quòd tellus debeat vsque
Mundi totius centrum, mediūue vocari:
Terricolis etenim sublimia sydera quæque
Exortum, occasum, & summū retinentia cælum,*

Mole sub equali semper spectantur vbiq̄ue:
(Si fumos tollis, nebulas, sparsosque vapores,
Qui maiora solent mentiri corpora quam sint)
Quod nusquam fieret, ni mundi terra teneret
Centrum, cum vasto pelago: quod partibus aequis
A summo caelo, & stellis distare videtur.
Adde, quod à quocunque loco, & quauis regione
Terræ, dimidium caelum infra semper habetur,
Et supra: quod fit, quia tellus infima verum
Illius est centrum: reliquas causas reticebo
Scriptas à multis, caeli mundique peritis:
Quos (tibi dum meliora paro) fac sedulo voluas,
Aut doctos adeas facili bonitate magistros.
His positis, aliud cupio te noscere, nempe
Molem sensibilem ad mundū, caelumque supremū
Terræ nullam esse: vt stellarum ostendere possunt
Aspectus varij, inuariatae denique turbæ
Cœlestes, quemcunque locum calcaueris orbis:
Necnon dimidium caeli visum: insuper vna
Austrinas Vrsas quærentibus, vsque polaris
(Vt Boreas etiam) variatio facta meando:
Necnon astrorum: pariter mutatio lucis,
Ac noctis: iunges, quod sydera cuncta videntur
Per totum mundum (cum Luna demito Solem)
Parua: licet terra multo maiora ferantur:
Si Stilbonta vnum aufers, & Lunã, Veneremque.

Demonstra-
 tiones, quod
 terra sensibi-
 lem magni-
 tudinem nõ
 habeat ad
 cẽtrũ mũdi.

1.

2.

3.

4.

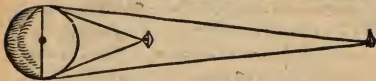
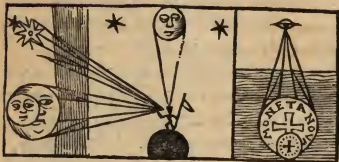
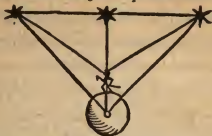
5.

Ni contentus abis, rursus proponimus, orbe

6. *Terrarum toto simul AEquidialia facta:
Quòdque mathematica inuenerunt organa: quorum*
7. *Centrum cum mundi centro prorsus esse videtur,
Porro, credibile est, quòd si quis scanderet orbem*
8. *Lunæ, aut Mercurij, prospectarèique deorsum,
Terram ne minima, imò nulla ex parte videret:
Quauis huic etiam Phœbeam lampada donet:
Nam tota ad cœlum exigui puncti instar habetur.
De stellis secus est: seu fixæ, siue vagantes
Hæ fuerint: rutilo quas sursum lumine passim
Observamus: habent etenim sua corpora, terra
Maiora: Hermetem tollunt, Lunam, Veneremque.
Cætera (si quæ sunt) librorum lectio docta
Explebit: quando non omnia possumus omnes.*

Stellas ferè
omnes terra
esse maiores

☞ *Stellas saepe aequales apparere circa terram, ni visus impediatur.*

Reliquae demonstrationes petenda sunt ex sequentibus picturis.

☞ *Terram orbicularis esse figuræ, globosæ, ac rotundæ.*

S *Phærica telluri (vt cælo) datur vndiq; forma. Variæ demōstrationes q̄*
Cui neq; principiū est vsquā, nec finis in orbē. terra sphæricæ sit figuræ.
Idcirco terris non omnibus omnia Signa
Conspicimus. nusquam inuenies fulgere Canopum, I.

Donec Niliacas per Pontum Veneris oras.
 Sic quærent Helicen, quibus ille superuenit ignis:
 Nam laterum tractus teretes, sparsi que tumores
 Eripiunt terræ cœlum, visûsque coërcent.

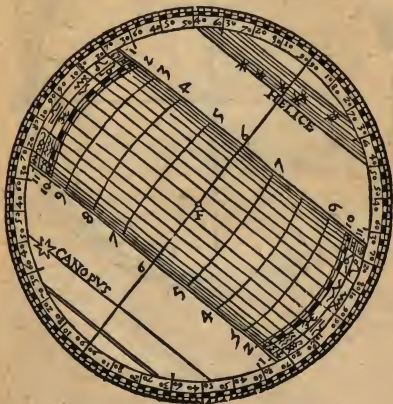
Lunæ eclipses omnibus eodé nō apparere tempore.

- Te testem das Luna tui glomerabilis orbis,
 Quæ cum mersa nigris per noctem deficiis Vmbris,
 Non omnes pariter confundis sydere gentes:
 Sed prius Eoæ quærunt tua lumina turbæ:
2. Pòst, medio subiecta polo quæcunque coluntur:
 Vltima ad Hesperios pullatis volueris alis:
 Serâque in extremis quatiuntur gentibus æra.
 Quòd si plana foret tellus, simul iecta per omnem
 Deficeres mundum, toto spectabilis orbe:
 Sed, quia per teretem deducta est illa tumorem,
 His modò, pòst, illis appares, Delia, terris
 (Vt Sol, & quæuis cœlorum sydera ferme)
 Exoriens simul, atque cadens: quia ferris in orbem
 Ventrîs: & accliuîs pariter decliuia iungis,
 Atque alios superas gyros, aliòsque relinquis.
3. Addo, quòd formam præ se fert corporis Vmbra:
 Per Lunæ eclipses totas spectatur ad vnguem
 Terreni globuli proiecta Vmbra esse rotunda:
 Ergo rotunda manet tellus, & spherica ad vnguẽ.
4. Insuper, ipse polus mundi surgitque caditque,
 A Borea oppositum recta quærentibus Austrum:
5. Eoisque citò, Hesperis tardè astra videntur:

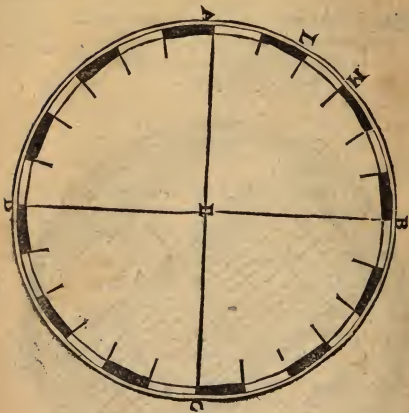
Quod tumor vnus agit telluris sphaericus: ex quo
 Rursum colligitur terrarum forma rotunda.
 Siquæ sunt aliæ causæ, vt sunt, lectio docti
 Astronomi expediet, cum viua voce magistri.

Doctõrũ au-
 thorũ lectio
 multa docet,
 quæ verbis
 tradi renuõt.

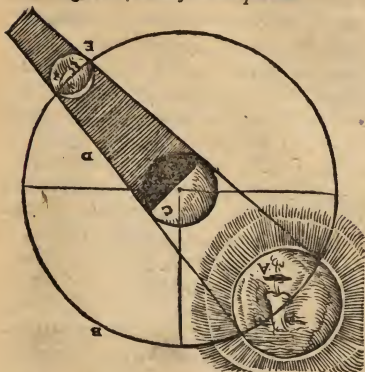
¶ Prima demonstratiõnis, & item quinta, pictu-
 ra, quam ad ea, qua de HoriZõte, & spha-
 ra recta, ac obliqua lib. 2. describuntur
 prudenter aptare poteris.

27 *Secunda demonstrationis, & quarta, pictura
qualiscunque, non inelegans. Quae etiam
usui esse poterit his quae inferius
tradentur.*

Tertia demonstrationis pictura.

Aquæ locus, & descriptio pulcherrima
 eaque breuissima: cum eius natura,
 & energia.

BIBLIOTECA NAZ.
 ROMA
 VITTORIO EMANUELE

IN faciem terræ procumbit aqua: & fluit intra
 Illius Venas, vt fonteis excitet: vnus
 Ac vapor exhalet sursum: qui sedulo versus
 In pluuiam, terras saturat, fœcundat, alitque:
 Aërâque ex ipso ducentem semina pascit.
 Sub regione ergo crassa, imâque aëris, vnda est:
 b. i.

Locus ele-
 menti aque,
 & eius vsus.

Vnda (inquã) Oceani quæ terram circuit omnem:

Angustoque freto Herculeas ingressa columnas

Diffundit sese longè, latèque pererrat,

Aquis nomi
na imponi à
locis per quæ
transeunt.

*Diuersum nomen retinens: Vt sunt loca, per quæ
Transit, diuersa: historius passim celebrata.*

Hæc terræ occultas perreptat adusque cauernas:

Et fluit, ac refluit semper: Variúmque saporem

Accipit: Vt varia est tellus, per viscera cuius

Irrequiétam
esse aquarú
naturam.

Tendit: ab hac longo iam tēpore flumina manant:

Flumina, quæ pelago veniunt: iterúmque marinos

Ad fluctus properant, illinc reditura vicissim,

Vt tellurem onerent: deinde aëra: postea sensim

Quà venère, fluant: vis paucis plurima dicam?

Hac abeant, illac redeant, & agantur in orbem,

Assiduè: vegeténique (Vt sanguis corpora) terrã.

Oceanum a-
quarú paren-
tem esse o-
mnium.

Hinc fit, Vt Oceano manet vis omnis aquarum:

Qui fluit, ac passim refluit, noctésque, diésque

Scandit, descendit, turget, gignit, parit: ex quo

Vndarum genitor narratur vatibus esse.

Quascūq; orbis habet nymphas, hic adidit omneis,

Partim sub terra, partim supra, ingredientes:

Partim etiam grauidis de nubibus egredientes.

Sed meminisse decet, corpus telluris, & Vnda,

Terrã cum
aqua vnum
globulú fa-
cere.

Vnum sphaeralem globulum simul ædere: cuius

Parteis detexit diuúmque, hominúmque potestas,

Ad proprios vsus viuentum, stante figura.

☞ Aquam orbicularis esse figuræ, ac globulum vnum cum terra facere.

C Orpus aquæ totum, formã retinere rotundam
 Ostendit signum positũ propè littora Ponti,
 Soluente à portu naui, longèque fluente.
 Nam sensim visum refugit: seque eripit Vltro
 Ex nostris oculis, medio surgente tumore
 AEquoris, in quocunque loco sedem tibi nauis
 Præster: idem poteris de ipsa quoque dicere nauis,
 Cùm se dat ventis: nam stanti in littore, Velox
 Vanescit: quod aquæ donabis iure tumori.
 Monstrabunt eadem scopuli visi, atque latentes.
 Si causas alias hic à me fortè requiris,
 De tellure prius conscripta, eiúsque figura
 Consule: nanque vnũ globulum cõponere tradunt
 Cum terra immẽsum pelagus: quapropter Vtrique
 Ferme consimiles poteris subtexere causas.

Demonstrationes quòd aqua sit figurę sphaericę.

1.

2.

3.

Terræ & aquæ globus, ac superficies eadem.

☞ Trium demonstrationum superiorum pictura.

b. ij.

*¶ Aquam & terram unum globulum
simul constituere.*

*¶ Aëris, & regionum eius locus, necnon de-
scriptio dilucida, breuis, ac pulchra.*

Locus aeris,
& natura.

ET terras, vndámque, vagus cõplectitur Aër,
Huc, illuc variè diffusus: & omnia passim,
Ne detur vacuum, perreptans: de que vapore
Conformans pluuias, tonitru, igneis, nubila, flatus.
Quicquid enim tellure ima, atque fluëtibus vndis
Exhalat: sensim huc mutato corpore fertur:
Idque, vapor solet esse duplex: leuis, aridus, vnus,
Vnde ignes fiunt varij, per inane volantes:

- 1 De quibus haud pridè librũ vulgauimus amplũ.
2. Frigidus est alter, crassus, simul & grauis: ex quo
Nunc rores bibulis latè funduntur in aruis:

Nunc atra incumbunt nebulae, conuallibus imis:
 Aut plantis caelo fusae sparguntur, & herbis
 Pergratae pluuiæ: aut suspecto verbere grando
 Irruit: aut canis albescunt rura pruinis:
 Aut niubus montes longè, vastæque teguntur.
 Hæc verò cuncta emittit circumfluus Aer,
 Aptè distinctus triplici regione: suprema
 Accipit æthereum vicino ex igne calorem,
 Nec non Vulcani semper sitit vsta camino.
 Hic vbi (si sicca & tenuis succenditur aptè
 Materies) apparent astra cadentia caelo:
 Ignitæque trabes æstiuâ nocte micantes,
 Atque alia id genus humanas turbantia mentes:
 Vt sunt non visi regnis impunè Cometae.
 Pars media (vt scribunt) verè est gelidissima: nec
 Semper ab inflexu radiorum amota, malignum
 Frigus, & algentem latè complexa rigorem.
 Hic fiunt pluuiæ, nubes, ac fulmina, sæuo
 Cum tonitru: variique agitantès nubila venti.
 Infima pars calida est, atque humida: nã vapor illã
 Humectat, liquidis exhalans iugiter vndis:
 Ac Solis radius, sic vel sic, vsque reflexus
 Calfacit: vt cœlũ atque solum permittit, agitque:
 Ergo, æquè patiens est frigoris, atque caloris:
 Alternasque vices, alterna sorte rependit:
 Vere tepens, æstate calens, eadem horrida bruma.

7.

Tres aeris
regiones, &
earũdem na-
tura.

1.
Suprema æ-
ris regio.

2.
Media aeris
regio.

3.
Infima aeris
regio.

b. ij.

Authoris li-
ber, qui Co-
metogra-
phia in-
scribitur.

*Hic fiunt ignes, nebulae, cum rore pruinae:
Cetera de nostris tibi sunt noscenda Cometis.
Nempe illic multis describimus Aëra verbis:
Et quaecunque eius triplici in regione parantur.*

☉ Ignis locus, natura, & descriptio sané-
quam elegans: cum iis quæ ad illum
pertinent, ex ipso fiunt, & eundem oc-
cultè continent.

Locus ele-
mēti ignis,
& eius na-
tura.

Ignis ad æthereas volucer se continet arces,
Summâque complectens imi fastigia mundi,
Flammarum vallo naturæ mœnia firmat:
Nam quæ sunt cœlo, & Stellis propiora coruscis,
Debent nobiliora etiam, & meliora putari:
Perbellè ergo prisce ignem scripsere propinquum,
Contiguûmque orbi Lunæ, sed luce carentem:
Vrentem tamen in primis: mirèque calentem.
Quod verum esse docet ratio: nam nocte videmus
Per sudum volitare faces, flammâsque vagari
Aëra per liquidum: & delabi sydera cœlo:
Quæ fiunt. sicci & tenues quòd in aëra fumi
Altius ascendant: superoque crementur ab igni:
Qui nisi sub cœlo verè esset, non vapor illic
Accendi posset, noctisque volare per umbram.
Ast, ne quæso putes ignem in summa aëris esse

Demóstra-
stratio quòd
sursum verus
sit ignis.

Tantum particula: cuius caelestis origo est:
 Nam coelum, tellus, aer, mare, pace ligatum
 Concordi huc retinent, vitali & lumine plenum.
 Hunc corpus nostrum, & res mundi quaeque, sopitum
 Includunt: seu sursum spectes, siue deorsum:
 Vnde mihi foecunda nimis, mirandaque valde
 Est semper visa, & semper dicta, atque putata
 Vis ignis: siue hunc germen caeleste vocandum
 Censes, aut aliud: nam mundo spargitur omni:
 Omnibus in rebus latitat: sua semina passim
 Distribuit: quod ego paucis ostendere pergo..
 Vidisti per sepe oculos in nocte, repente
 Pulsatos, ignis scintillas mittere longè.
 Vidisti crebro, quod cum balearica plumbum
 Funda iacit, volat, ac mox incandescit eundo:
 Et quos non habuit, sub nubibus inuenit igneis.
 Vidisti magnos miranda incendia monteis
 Ructare, & validas caelo dispergere flammis.
 Vidisti calidos ardenti exsurgere fonteis
 Tellure, ignitumque antra exudare vaporem:
 Sulphureosque lacus, vasto cum murmure, ab imo
 Misceri, & rapidè tolli feruentibus vndis.
 Vidisti decies fulgetra & fulminis ignem
 Aere grassantem, & nullo ignis fomite factum.
 Collisis etiam diffundi cernitur ignis
 Et trabibus: duraque abstrusa ex arbore flamma

Ignis: vbi que
 per totum mun-
 dum, ac illius
 partes diffu-
 sum esse, li-
 cet occultè.

Pulchra histo-
 ria & summa
 admiratione
 digna, de oc-
 cultis igni-
 bus.

Ignes, ceu
vitalē & na-
tium rerū
spiritū, vbi-
que naturā
sparsisse.

Excudi: montesque procul fumare minaci
Ventorum impulsu, sese allidentibus ipsis
Saxis, inque vicem valido occurrentibus ictu.
Sic quoque cum dubij subeunt certamina belli
Ferro instructæ acies: & totis viribus hostes
Mutua consertis exercent prælia dextris.
Dum caua terribili tinnitu pulsa resultant
Arma, vomunt crebros gladiis tudentibus ignes.
Præterea, duris sonipes calcaribus actus,
Dum salit, & silices ferratis calcibus vrget,
Excudit rutilos ignes: soleaque latentem
In tenues acer scintillam dissipat auras.
Sic ferro præfixa, & neruo impulsæ sagittæ
Aëra per vacuum, ignescitque, ardetque volando.
Vsq; eadeo natura suis spectatur ubique
Ignibus esse potens, occulto numine nobis.
Sed satis hæc fuerint: redeo ad summi aëris ignem
Dimissum: qui cum leuitate ipsum aëra vincat,
Altior haud dubiè locus illi competit: ergo
Sub cælo est eius sedes, & proxima Luna:
Sub cælo dico, ad quod quando irrepsimus, omni
Conatu de illo satagamus scribere tandem.

Ignis locus,
omnium ele-
mentorū
summus.

¶ Ignem de omnibus elementis altiorems
locum & sedem obtinere.

¶ Cœlum esse vndique sursum : cui iam iam
descripta mundi elementa omnia subster-
nuntur, nedum sola terra. Adhæc, quod fi-
guram habeat orbicularem, nec aliam,
non absque ratione.

P Rincipio, rerum custos natura, parénsque,
Cum tantã strueret molem per moenia mûdi,
Et circumfusus orbem concluderet astris
Vndique pendentem in medio, diuersaque membra
Ordinibus certis sociaret corpus in vnum,
Aërâque, & terras, flãmâmq; vndâmq; fluentẽ,
Mutua in alterutrum præbere alimenta iuberet,
Vt tot pugnantes regeret concordia causas,
Ac staret socio religatus fœdere mundus,
Quódque erat inferius, vires hauriret ab alto,
Excelsum posuit cœlum: sub imagine magnæ

Dei & Na-
turæ summa
prouidentia
in mûdi stru-
ctura.

Demonstrationes quòd cœlum sit figuræ sphericae. Cuiusdam spheræ: dic quorsum? iure decenti: Spherica nam verè perfectior esse figura Censetur cunctis aliis, quòd non habet in se Principium, finemque: capax quòd denique, necnò

1. Simplex & formosa manet, sitque apta moueri: Præsertim circa medium (ceus vertitur æther Circa ipsam terram, in medio quæ cõdita mûdi est)

Spheris & cœlestibus corporib⁹ orbicularé inef se figuram.

Conuenit hæc igitur cœlo tam digna figura, Ac eius Spheris & toti denique mundo.

Conuenit & Soli, Lunæque, ac omnibus astris.

Quanquam aliter fingit pictorum inscitia turpis, Cui audendi quiduis semper fuit ampla potestas. Hæc cœlum possunt vtcunque probare rotundum:

2. Quæ si non vident, poterunt fortasse placere
Ista tibi: sequitur cœlum (vt mûdi omnia) summū Archetypum: cui vel finem dare, principiumque Nemo queat (velut in Sphæra) manet ergo rotundū,
3. A simili. Rursum, rebus natura quibûsque, Quas ad res fiunt, formam propriam, atque figurã Exhibuit: cœli proprium censetur, in orbem Assiduè volui: ergo cœlo spherica forma Quadrat, nã cyclicū gressum describit ad vnguè.
4. Iunges, quòd nullos angulos motum remorantes, Spherica de cunctis, & multis vna figura Prætendit: quare cœlo bene commoda perstat.
5. Si quos præterea cœlum concluderet angulos,

*Absque loco corpus iusta ratione daretur:
 Ut vacuum taceam natura legibus omni
 Explosum mundo: fuit ergo necesse rotundum.
 Vis alias causas? si planum, vel lateratum
 Esset, non eius partes æqualiter omnes
 Terrâ distarent: ac maiora, atque minora
 Sydera lucrent: quod contrâ rite videmus:
 Namque per illius cursum nulla astra notantur
 (Exclusis fumis) maiora, minorâue: sed nec
 Esse propinqua magis, magis insuper vsque remota
 Vna, quàm reliqua cœlorum parte: quod vnum
 Certè non fieret, ni cœlis sphaerica forma
 Diuini artificis mirando munere inesset.
 Sed satis hæc: cœlis breuitas gratissima res est.*

6.

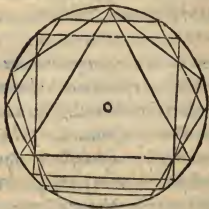
Colligitur
 cœlis sphæ-
 ricâ formâ,
 & deberi &
 inesse.

¶ Demonstratiõnũ pri-
 mæ, secundæ, terciæ,
 quartæ, & itẽ sextæ
 pictura.

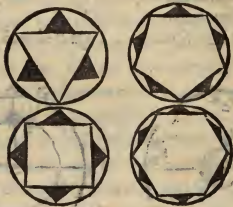
¶ Eadem cũ proxima.

⌘ Demonstrationum quinta & sexta pictura, & schema non inelegans.

⌘ Eadem demonstrationes, nisi quòd particulatim, & expressè magis, iam dicta figurant.

☉ Quòd Sphæræ nomen mundo (de quo hætenus) perappositè quadret: ipsúm-que totum, siue Vniuersum, Sphæra mundi sanè quam rectè nuncupetur.

COrpus, quod solidum est, & clauditur vna
 Rite superficie, Theodosio Sphæra vocatur:
 In cuius medio est pñctum, à quo semper ad ipsam
 Vsq̄ue superficiem, si ingentes limite recto
 Ducas lineolas, æquales vndique surgent
 Inter se: velut ars demonstrat, & indicat vsus.
 Quãdo igitur mūdus, solidū, plenumq; (quòd ipsa
 Detrectet vacuum natura) agnoscitur esse
 Corpus, perfectè, ac ex omni parte rotundum,
 In cuius medio, centrum à tellure locatur,
 Hinc, verè mundi totius machina, Sphæræ
 Nomen habere potest, cui cœlum iungimus altum,
 Omnibus assumptis, quæ occulto numine defert.
 In quibus, hîc restat tenuem exercere Mineruam:
 Et vires tentare, velut promissimus antè.

Sphæræ dif-
 finitio ex
 Theodosio.

Mundū vni-
 uersum rectè
 Sphæræ no-
 men sibi vé-
 dicare.

⊗ *Pictura superioris descriptionis Sphæra.*

⊗ **FINIS LIBRI PRIMI**
de mundi Sphæra, seu Cosmographia:
authore Antonio Mizaldo
Monluciano.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI
DE MVNDI SPHAERA, SEV
Cosmographia, Liber secundus.

ACTENS aërios tractus, ter-
raëque, marisque,
Ac ignis summi, illæsis excurrim' alis:
Restat vt æthereas sedes, mea Mu-
sa, petamus:

Parasceue in
sequëtia, bre-
uë proposi-
tionem an-
nexâ habes.

Et Sphæra mundi loca præstantissima (coelum
Inquam) dum ventum est illuc, & spirat Apollo,
Lustremus: sacra rutilant hîc vndique flammæ.
Quare agè, pone metum, cœli rectrice vocata:
Nanque opus ingenio est, nec non prædiuite vena.
Ergo, ades Vranie, & facilem te trade roganti:
Vranie, cui nota omnis penetralia cœli:
Quæ superùm sedes, stellatâque templa gubernas:
Sunt maiora etenim dictis dicenda: timét que
Mens mea tam tenuis, mysteria tanta referre:
Te duce tutus ero: quidnam cunctamur? eundum
Musa citò: quando collucent lumina mille:

Inuocatio
attentioné
captans.

Mille faces ardent: ac cœlica regna refulgent.

Sume animum, & Vanam tellurem despice: certè

γνωμῆ.

Rebus in excelsis decus est, ac gloria maior.

¶ Quid cœlum, & quibus rebus in genere
constet: siue, quas in partes vulgò diui-
datur.

Cœli diffini-
tio, & eiusdè
in suas par-
tes distribu-
tio.

Q Vicquid habent elementa sibi super vndi-
que stratum,

Id cœlum priscis communi est nomine dictum,

Nec non æthereus mundus: qui corpora perfert

Plurima: multiplices Sphæras includit: habetque

Centrum, axémque, polos, maiores, atque minores

Cyclos: cúmque vagis Stellis illustria Signa:

De quibus hîc nobis est tandem sermo futurus.

De Cæli, seu Mundi superioris, & item inferioris, pictura.

☉ Sphærarum cœlestium numerus, & quodd cœlum, ac superiores, sphæræ, inferiora omnia circumcludant: eaque (excepta terra) secum perpetuò rapiant. Vbi de motu primi orbis, seu summi mobilis, non pauca.

○ Orbes cœlorum duntaxat secula prisca Octo fecerunt: quibus vnum deinde secuta

Orbes cœlorum olim octo, hodie nouè.

C. i.

*Ætas adiunxit, quo posthac ordine tradam.
 Stellas summus habet, reliquis ascribe Planetas.
 Omnes sunt mundo concentri: suntque voluti
 Contiguè: quæ tota solet complexio dici
 Machina cœlestis, necnon essentia quinta,
 Vocèque plebeia, & vulgari nomine cœlum:
 Omnia concludens, ac motu sedulò raptans:
 Nam nil immotum patitur: tamen intima tellus
 Stat semper (medium quoniã concessit ad orbem:
 Vt supra scriptum est) circa hanc vertigine mira
 Machina cœlestis tot iam labentibus annis
 Sponte sua vehitur: multosque intercipit orbis:
 De quorũ numero, summus (quod mobile primum
 Dicitur) extremis rapidè discedit ab Indis,
 Mauros, Hispanosque petens: spaciòque diurno
 Complect iter: celeri cursu cœlestia secum
 Corpora cuncta trahens: illorũque insuper orbis,
 (Ceu totum partes) nullo spectabilis astro:
 Quem motum absoluit mundi super axe, polisque:
 Vnde, & mundanũ vocitant, pariterque diurnũ,
 Et raptus: cui se comitem violentia præbet,
 Vt visum est multis: quod nos tamẽ esse probamus
 Falsum in eo libro, qui septem utcũque Planetas
 Describit: medicosque monet cœlestia scire:
 Cœnubiũque vetus reparat cœli, & medicinæ.*

Cœlũ, omnia
 secũ, ex-
 cepta terra,
 rapere.

Motus primi
 mobilis, seu
 noni cœli.

Liber ab au-
 thore nuper
 emissus, qui
 Planeto'o-
 gia inscribi-
 tur.

☉ Cœlestes Sphæras omnes, ab Oriente, per Meridiam, ad Cccasum, intra horas quatuor & viginti, quotidie volui, ac reuolui.

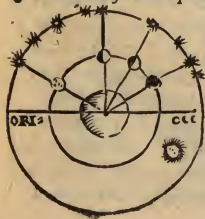
I Am quòd ab exortu cœlum voluatur, eátque Occasum versus, Stella monstrant orientes, Et sese sensim attollentes, donec ad vnum Sit ventum cœli medium, Solémque cadentem Inuisant, æquè distantes, atque remotæ Inter se: & parili cursu semper gradientes. Quod môstrare queunt etiã arctica sÿdera quæque: Nam cyclos formant, & semper agÿtur in orbem Cuius cõspicuum: nec enim merguntur in vndas: His saltem nostris Boream spectantibus oris. Sunt aliæ causæ, quas prætermittere visum est: Quòd scateant illis veterũ monumenta sophorum: Et nos quæramus doctæ breuitate placere, Ac facili: qua nil discenti gratius extat.

Demonstrationes quòd cœlum orbiculariter feratur ab Oriente, per Meridie ad Occasum.

- 1.
- 2.

Facilis breuitas vbique gratissima.

☉ Prima demõstrationis pictura.

☉ Secunda demõstrationis imago.

c. ij.

☉ Cœlestes Sphæras alium habere motum à iâ posito: & quòd propria vi contra summum cœlum nitantur, ab occasu, per meridiem, in exortum procedendo. Vbi de motu, numero, & ordine cœlestium orbium. Adhæc, quanto tempore suam revolutionem, Sphæra quælibet, vi propria, ac motu congenito, perficiat.

Motus inferiorū Sphærarū omniū cōtrarius motui primo.

Orbiū Planetarū ordo & motus.

Sol, Venus, & Mercuri eundem ferè habent motum.

IN primum, oppositis nituntur motibus, orbes Omnes cœlorum, propriis virtutibus acti: Signiferi (vt priscis visum est) super axe, poliisque: Hinc Gangem versus pergunt à Gadibus (vt te Luna docere potest de Stellis omnibus) horum Maximus, innumeris astris est lucidus: atque Curriculo annorum centum vix perficit vnum Rite gradum: iuxta hunc Saturni Sphæra locatur Inferius: triginta annis quæ tota mouetur. Iuppiter est subter, qui cursum complet in annis Bis sex: hunc sequitur Mauors, annisque duobus Vertitur in gyrum: post hunc Sol ipse, trecentis Et sexaginta (vt scribunt) cum quinque diebus, Necnon sex horis, totum percurrit Olympum. Infra, post Solem, Veneris rota voluitur: eòdem Tempore, quo Titan (cui Stilbon se comitem dat) Vel, si audis doctos, septémque, decémque diebus Ocyus: atque hinc Mercurij supponitur astrum

Præcept: nam cursim properat, citiùsque mouetur,
 Quàm Cyt herea, nouem (si res est vera) diebus.
 Vltimus est orbis Lunæ: spacióque dierum
 Viginti, atque nouem, necnon bis quattuor horis
 Finit iter: remeâtque illuc, priùs vnde recessit.
 Ordo ducem sequitur, donec Venit orbis in orbem.

☉ Cælorum, & orbium Plane-
 tarum pictura.

☉ Cœlestes Sphæras omnes, & illarū item Stellatā
 las vniuersas (ex quibus tota cœlorum ma-
 china coalescit) à se, & suis formis natu-
 rali motu agi, non violento.

Sphæras, &
 stellatas il-
 larum partes
 a se, & suis
 formis natu-
 ra moueri.

C Redibile est sanè, cœlestia corpora, necnon
 Orbes iam positos omneis ex ordine, per se,
 A que suis formis duci, sempérque moueri:
 Ac naturali gyro percurrere terras:
 Natura est siquidem motore potentior omni.
 Naturam Verò appello legem omnipotentis,
 Supremique patris: quam prima ab origine mundi
 Cunctis imposuit rebus: iussitque teneri
 Inuiolabiliter, dum mundi secla manebunt:
 Sic aqua semper erit mollis: sic ignis adurens:
 Sic stabilis tellus: sic semper mobilis aër:
 Sic forma, & Virtus herbis sua cuique tributa est:
 Necnon arboribus, necnon animalibus ipsis.
 Sic circumuolui cœlum sine fine decens est.
 Vsque adeo sibi constans est diuina voluntas.

Demōstra-
 tio pulcher-
 rima, & lū-
 inè notanda

☉ Cœlestium Sphærarum magnitudines va-
 rias esse, vti etiam motus. Vbi de mi-
 randa velocitate primi mobilis, seu
 summi, & supremi cœli.

Q Vantò plus absunt cœli orbes, plúsue recedūt
 A summo, tantò censentur iure minores:

Velocique magis sursum procedere motu:

Motu (inquam) proprio: nam à primo secius itur:

*Qui vsque adeo celeri fertur vertigine, vt omnes
Præuertat volucres: vêtôsque, ac fulmina vincat:*

Sphæras cœ-
li superiores
velocissimo
agi motu.

*Quò ergo quæque magis Sphæra est sublimis: in illa
Fortior est motus: mundùmque rapaciùs ambit.*

*Quare illud cœlum, quod primum mobile fertur,
Maximũ habet motũ: sed motus maximus ille est,
Tẽpore qui minimo spacia, & loca maxima tráfit.*

Quod summum peragit rapida vertigine cœlum:

Vnde in niçtu oculi totum percurreret orbem,

Ni obstarent illi Sphærae quas continet in se:

Cursum frænantes validum: ne protinus omnem

Voluendo rapiat secum terram, Oceanùmque.

O rem mirandã imprimis, summẽque stupendam!

Huc, mortalis homo, huc cæca erige lumina: nosce

Quis tantam iubeat tam paruo tempore molem,

Tam longas transire vias, iterùmque redire:

Nec cessare vnquam, & nullum sentire laborem.

Hic miranda tibi, & summẽ veneranda potestas

Magna Dei patris, necnon Sapientia: cuius

Verbum formauit cœlos: ac ordine miro

Digestit: certòque ornavit sydere cunctos,

Qui subsunt: veluti multo, quod desuper astat:

Vires cuique suas, occulto numine, spirans:

Necnò & proprium, vegeto cum lumine, motum:

Omnia sum-
ma prouiden-
tia fieri, ac
gubernari.

*Quo stante, & radios stellarum rite vehente,
Et verè æthereum passim spargente teporem,
Inferior mundus vitali pascitur aura.*

☉ Cœlestis Sphæræ, & itē mundanæ, centrum,
axis, & poli: circa quæ, tam reuolutiones,
quàm motus sursum fieri imaginantur.

Centri dif-
finitio ex
Euclide, &
Theodosio.

T V centrū Sphæræ, punctū mediū esse putabis,
A quo si innumeri tractus ducantur ad ipsum
Circuitum: æquales inter se semper habentur:

Poli mundi,
& axis.

*Vt visum est priscis: qui nos pariter docuerunt,
Puncta duo, cœlum ad paruos vbi voluitur orbes,
Esse polos mundi: quos linea ducta per imum
Telluris centrum, gemino de cardine mundi,
In propriis facit extremis: circa quæ mouetur
Perpetuò, rapida & celeri vertigine cœlum:
Hanc (quia per mediū circa quod cuncta mouentur
In longum transit, volui, duci que recusans,
Ac inclinari, vel se conuertere in orbem)*

Axem mun-
di nequaquã
esse materi-
alem.

*Inscripsere axem: qui motum non habet vllum:
Non secus atque axis, circa quem multa rotarum
Turba suos motus immoto perficit illo,
Hunc si forte putas robustum, ac materialem,
Aut graue pondus, & immensum gestare, profectò
Erras: nam quicquid circumfert, illud habetur
Simplex, diuinum, & terrestri corporis expers.*

⊕ Demōstratio centri Sphaerae.

⊕ Demōstratio axis Sphaerae, & polorum Mundi.

⊕ Cœlestis Sphaeræ, vti etiam mundanæ, polos duplices esse.

HIC te scire velim (describã plurima paucis) Poli duo, arcticus, & antarcticus. Quòd propriũ nomẽ sortitur vterque polorũ. Arcticus est vnus, Borealis rite vocatus:

Austrinus, Notius, necnon Antarcticus alter: Qui fugit à nobis, & nostro lumine semper, Donec ad AEquantẽ cyclum ventũ sit, & vltra.

Ne tamen ignores hac in ratione polorum, Quòd quoties vnus spectatur, mox latet alter.

Quòd globus, atque tumor telluris cogit: vterque Conspicius tamen est habitãibus AEquidiale:

Hunc vltra, & citra Verè fugit vnus, abũque: Vt post dicemus, Stellis, cœlòque fauente.

His positis, quæ sit cœli constructio: quòsue Excipiat cyclos, nunc demum scribere pergo.

Vbi vterque polorum appareat, vel vnus tantũ,

♁ Sex maiorū circularū cælestis Sphæ-
ra (qui de multis alijs præcipui habentur) descriptio, vsus, natura, & situs.

♁ Imprimis Zodiaci, seu obliqui circuli, quem & vitæ, & interitus viam, perappositè dixerunt Peripatetici.

Zodiaci descriptio, sit⁹, & vsus.

M Aiores cycli, qui cælum partibus æquis Distingunt, nobis numero sex esse feruntur: Signifer est vnus, bisseis vndique Signis Conspicuus, Tropicū attingens, obliquus, vtrūque: (Vnde κύκλον λόξου bene dixit Græcia quōdam) A summo Cancrum, Capricornum pulsat ab imo: Atque locis geminis complectitur AEquidiale: Lanigeri, & Libræ prima de parte, gradūque.

Zodiacus Planetarum via, & vehiculum.

Illustreis per eum Phœbus moderatur habenas: Subsequiturque suo fratrem hîc, vaga Delia; curru: Et quinque aduerso luctantia sidera motu, Hic peragunt varios naturæ lege meatus: Nonnunquam sursum volitando, sæpe deorsum: Quo fit, ut è cunctis latus fingatur, vbi que

Ecliptica, & cur ita dicta.

Eximiis Stellis rutilans: quem linea ducta Per medium (via solaris vocitata Latinis, Ηλιακος κύκλος Græcis, & ecliptica, propter Defectus sub eam venientes) diuidit aptè:

Inque duas partes, Aquilonem versus, & Austrum Zodiaci la-
 Dispersit: dempto hoc, maiores atque minores, titudo,
 Sunt censendi alij, ceu sphaerica virgula, cycli:
 Quois tercentenos, orbis, coelique periti
 Ascripsere gradus, decies sex si superaddis
 In longum, ducto ex aequali limite tractu.
 Sed te scire velim, quod habet sibi Signifer axem, Zodiaci axis
 Puncta, polos itidem seclusos, atque remotos & poli.
 A mundo, queis sunt limes parui duo cycli:
 Arcticus vnus, & hinc fugiens Antarcticus alter.
 His innixi orbis caelorum, quotquot habentur
 Suppositi octauo, propria virtute mouentur:
 Vt paulo ante, tibi sat agebam ostendere paucis.
 Restat peruigili, & studiosa mente notandum,
 Quod valde grata est ecliptica linea Phoebos:
 Nam recta per eam semper graditurque, regitque Vfus eclipticæ
 Igniuomos per eam currus, sub tramite fixo
 Zodiaci: qui de tot cyclis solus, & vnus,
 Non visus aciemque fugit: tantumque probari
 Ille potest: sicut reliqui vix mente videntur.
 Nam nitet in summo, vt stellatus balthens, orbe:
 Ac illustre facit disperso lumine caelum:
 Qui ter vicenas partes capit, atque trecentas
 In longum: bisque octo in latum, vt fascia, pergit:
 Quæ cohibet positis errantia sidera metis. Partium Zo-
 diaci nume-
 rus in longi-
 tudine, & la-
 tiudine.]

Illum ζωδιακον Græci dixerunt, Latini
Orbem signiferum: quòd gestet Signa, Vehátque
Obliquo positu, mundi ratione polorum:

Vnde obli-
quus dicatur
Zodiacus.

A quibus haud æquè sursum distare videtur.
Vel, quia cū AEquatè, obliquos, ipsisque Coluris,
Anglos componit, de Sphæra corpore notos.
Vel, quòd, ut AEquator, passu non scandit eodem:
Nãque eius partes, Variè ascēduntque, caduntque:
Nunc obliquè, ali.às rectè, lentèque, repentè
Nōnunquã: ut Sphæra præbet positúsque, sitúsque.
Causas (si quæ sunt reliquæ) monstrare studebo
Mēsibus hinc paucis, scripto hisce volumine rebus.

Vfus Zodia-
ci, & eiusdè
commoditas
multiplex.

Tu tamen interea disces, quòd semper ab ipso
Hoc cyclo, errantium & fixarum quærimus ortus,
Nec non occasus. & eorum tempora quæque:
Cui dat principium de Signis Laniger vnus:
(Si mihi principium cyclo concedis inesse)
Est etiam motus proprii mensura πλανητικῶν:
Quorū quæque loca, ut fixarū, mōstrat ad vnguē.
Et quàm lata via & queis partibus adsit eclipsis.
Cetera quæ dici possent: & quæ sibi iustè
Signifer ascribit, proprio tradam tibi libro,
Ut dixi, modò Vitam nobis numina seruent.

♁ Zodiacum circulum obliquum esse, ac latum: adhuc terram ambire.

♁ Zodiacum in 12. partes secundum longitudinē distribui, per quas errāt Planetae.

♁ Zodiaci, & itē mundi, poli, & axes: cum partium distributione.

♁ Positus Zodiaci, & eclipticae in caelo, cum limitibus eorundem.

Æquinoctialis circuli, seu Æquatoris, de-
scriptio, vsus, natura, & situs.

Æquino-
ctialis descri-
ptio, & sit^o.

Signiferum Æquator rectus secat: inque priori
Lanigeri, Libræque gradu, lucem æquat, &
Umbras,

In media cœli & mundi regione locatus:

Qui fermè à Cancro vicinus, atque quaternis
Particulis procul est, totidem simul à Capricorno.

Parte ab vtraque videns axē: ex quo diuidit omne

In tractus geminos cœlum, Notium, Boreūmque:

Necnon Signiferū totum: sub quo hospite, Phœbus

Componit paribus numeris, noctēsq̄ue, diēsque,

Quoquò te veritas, vt nomen personat ipsum.

Addo, quòd hunc toto gradiens describit in anno

Bis, dum Lanigeri, & Libræ primordia calcas:

Atque cita rapitur summi vertigine cœli.

Ex illo manat terræ distantia lata:

Signiferi graduum quæ declinatio, necnon

Stellarum: & vastæ telluris quæ via longa:

Huius præsidio discrimina lucis & Umbræ,

Constanti, certoque modo venamur vbi que:

Ipsaque percipimus toto Æquidialia mundo.

Is motus primi est mensura, & temporis: illinc

Signorum ascensus in Sphæra vtraque petuntur,

Necnon descensus: quod ego describere pergam,

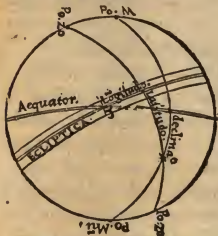
Vsus Æqui-
noctialis
multiplex,
& summè no-
tandi.

Æquino-
ctialis de-
omnib⁹ Sphæ-
ræ circulis
inagnos ha-
lctvsus.

*Si non hîc, alibi saltem: modò dixeris à me
Ista parte satis tibi factum vtcunque fuisse.*

☉ *Æquinoctialis cū Zodiaco po-
situs, & vtriusque sectio.*

☉ *Nuda Æquatoris positio,
& pictura.*

☉ *Meridiani circuli descriptio, natura,
vsus, & situs.*

Hic paribus spaciis occasum cernit, & ortum
Circulus: ac geminū concurrat semper ad axē:
Semper & in puncto capitum versatur vbiq̃ue:
Atque secat totum medio de limite mundum.
Sub quo tam tenebras, quàm lucē, Phœbus ab alto
Diuidit ex æquo: sed non manet, estque meanti
Mobilis, ac sedem varians: nam si quis Heos,
Hesperiosue petit, medius dum profilit alter,
Cum tellure polum, necnon & tempora mutat.

Meridiani
circuli de-
scriptio, si-
tus, & loc°.

Meridianos
circulos plu-
res inter per-
agrandū oc-
currere.

Ex quo perfacile excerptis, tot, tāmque frequentes

Esse μεσημερίως, quot connumerantur ab ortu,

Occasum versus, capitalia punctula (Zenith

Dixerunt Arabes) quæ centum, ni bene fallor,

Cosmographi faciunt, si octogena in super addis.

Ergo, quisquis ad Occasum recta, vel ad ortum

Tendit, iure μεσημερίων mutatque, facitque

Crebrò nouum: sed si rectè peragrarè polorum

Alterutrum versus cupiat, sanè ille sub vno

Deget perpetuò: quidnam vis ampliùs? omnes

Astronomi motus ad eum referuntque, dièmque

Incipiunt: stellæ petitur distantia ab illo

Æquãtem versus: velut ars demonstrat, & vsus.

Hunc ubi Sol sursum attingit, mediam tibi lucem

Exhibet: & tenebras medias de nocte deorsum.

Vnde dies, noctesque æquali limite truncat,

In matutinum, & vespertinum quoque tempus.

Quare, defixum quacunque in parte putabis

Esse vnum: cui sunt vsus, & commoda mille:

Exponenda locis aliis: sed scito tamen, quòd

Quisque μεσημερίῳ, quauis regione, situque,

Anglos semper habet rectos cum Æquãte dierū:

Et cum Finitore secatur sub partibus æquis,

Quattuor in tractus cœlū, velut hic modò scribā.

Vfus multi-
plices cir-
culi meri-
diani.

Parasceue ad
sequentia.

✽ Meridianos varios ac fugaces, à polis mundi per locorum vertices procedere.

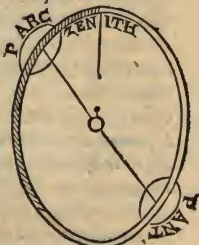

✽ Meridiani, AEquatoris, & Zodiaci positio.

✽ Nud^o meridiani, & poli eiusdem situs, ac pictura.

✽ Meridianorum diuersitas.

d. i.

☉ Horizontis, seu Finitoris circuli, descriptio, usus, natura & situs.

Quid Horizon, seu Finitor circulus.

Circumfer faciles oculos, vultumque per orbem,

In campo quem nulla premunt obstacula magna:
 Quidquid erit cœli sursum, terræque deorsum,
 Quâ coit ipse ferè nullo discrimine mundus,
 Reddítque, aut tollit fulgentia sydera cuique,
 Cingendo tenui Sphæralem limite gyrum,
 Verticis à puncto distans equaliter, illud
 A Græcis, proprio de nomine fertur ὀρίζων:

Usus multiplices Horizontis.

Qui medium Sphærae superum distinguit ab imo:
 Atque à nocte diem secernit: punctaque ponit
 Ortus Stellarum, atque occasus: denique reddit
 Signorum ascensus, & descensus bene notos:
 Ostendit partem mundi Boream, Notiamque,
 Ac orientalem: occiduum cui iungito tractum:
 Ventorumque situm: & surgentis, deinde cadentis
 Phœbi defixas sedes, ubicunque locorum:
 Offert præterea, quæ semper sydera, nobis
 Se prodant, & se occultent: veniant, fugiantque:
 Ac rectæ Sphærae, atque obliquæ campus habetur.
 Et quantus sit quisque dies, cum nocte recludit:
 Paucis, quæ fuerant sub terra fert in apertum:
 Atque poli, ut Græci dicunt, ἐξάρματα, nec non
 A Equantis, facili demonstrat, & edocet arte:

Ac domibus cœli vulgata exordia donat.

Ast duplicē hunc faciunt: vnus directus habetur:

Quòd rectos anglos statuat cū Æquāte, polúmque

Admittat sub eo, prisco de nomine Zenith:

Hic vbi contingit, ressecátque μεσημέριον Æquās.

Alter it obliquus recto contrarius: omni

Parte fugax ad quam migrando verteris: hinc est

Quòd quocunque vagæ tulerint vestigia plantæ,

Has modò terrarum, nunc has gradientis ad oras,

Sive Austrum versus tendat, Boreámue rigentem,

Hesperiosue petat, vel deducatur ad Indos,

Fit nouus & visu circùm spectabilis vno:

Nunc aliud cœlum ostendens, aliúdue relinquens:

Próque polo punctum cognoscens verticis, à quo

Æquator tantùm distat, quantum polus ipse

Mundi à Finitore: poli & distantia quanta est

Verticis à puncto, tanta Æquatoris habetur

A Finitore illic declinatio: quæ sunt

Hic reliqua, excipies à viua voce magistri:

Qui, quæ non patitur lex carminis, vltiò docebit,

Monstrabitque polos maiorum denique κυκλῶν,

Partibus esse procul nouies denis, nec eo plus,

Ipsis à cyclis: illorum vnóue quadrante:

Quóque μεσημέριοι ponentur, vel statuentur,

Tot Finitores vasta in tellure notari:

Inque aliis perget, nec quicquam doctus omittet.

d. ij.

Horizon du-
plex, rectus
& obliquus,
cum propria
cuiusque de-
scriptione.

Horizō cir-
culus fugax,
& varius.

Multa, quæ
hic deside-
rantur, à do-
cto præcepto
re expectan-
da.

☉ HoriZontis recti,
typus, & po-
sitisio.

☉ HoriZontis obliqui
pictura, & po-
sitisio.

☉ Varietatis Finito-
rum imago.

☉ HoriZontes mutari ab
Aquilone in Austru
eundo, & contra.

☉ Figura una superioris libri, qua de-
monstrat terram orbicularem esse, hîc
usui esse potest.

☉. Duorum Colurorum, vtriusque scilicet Solstitii, & Æquinoctii, descriptio, vsus, natura, & situs.

Descriptio Colurorū.

Vsus duorum Colurorum,

Authoris modestia, qui quia verū omnia expe dire non potest, ideò ad doctos præceptores, hic Lectorē subinde relegat.

Hic, duo scribendi restant pro more recepto
 Maiores cycli: qui quattuor antè relatos,
 Séque secant: gemino coëuntes cardine mundi.
 Hos (quòd cernantur mutili) dixere κολούρους,
 Tempora signantes anni, cœlúmque per astra
 Quattuor in tractus scindentes partibus æquis.
 Vnus Solstitia exhibet: Æquidialia ponit
 Alter: vix alios vsus retinētque, feruntque:
 Ni quòd ab Astronomis nunc declinatio Solis
 Maxima spectatur, necnon numeratur in vno:
 Qui in tractus totū dirimit cum fratre quaternos
 Cœlum, nedum vnū Æquatorē, Signiferumque:
 Cuius scandentem partem, partemque cadentem
 Aptè distinguit, necnon determinat alter.
 Tu reliqua ex libris disces, doctisue magistris.

☉. Coluri Sol-
 stitiorū &
 Æquino-
 ctiorum pi-
 ctura.

d. iij.

Admonitio in præcedentia, nec non sequentia.

DICTI maiores cycli (tollatur $\epsilon\epsilon\zeta\omega\iota$,
 Atque $\mu\epsilon\sigma\eta\mu\acute{\epsilon}\rho\iota$) motu Sphæra rapiuntur:
 Ac sunt, si nescis, in terris omnibus iidem
 Vnâ cum reliquis, quos nunc Vocitabo minores.
 Sed te nosse licet, maiorum siue minorum
 Vnumquemque cyclum, in tercentenas bene partes
 Distribui, nec non sexaginta, Vt docet vsus:
 Quarû quæq; capit stadia (in nostro orbe) deorsum
 Quingenta, Vt, paucis, libro monstrare studebo,
 Qui sequitur: mora erit breuis ac breue tēp^o, et hora.

Maiorū, mi-
 norūue cir-
 culorū par-
 tes. 360.

De quibusdam aliis circulis maioribus cœ-
 lestis Sphærae, sed minùs præcipuis, ac
 necessariis.

NON prætermittes, quòd Sphæra connume-
 rantur

Cycli maiores alij, nunc egredientes
 Signiferi, mundi que polis, per centra $\pi\lambda\epsilon\upsilon\tau\omega\mu$,
 Nec non Stellarum excurrendo: nunc Variorum
 Tangendo rectè capitalia puncta locorum:
 Sunt & quos prisca cyclos dixere domorum:
 Qui in toto formant duodena palatia cœlo.
 Quorum naturas, vsus, formas, rationes,
 Cum libris poterit doctor recitare peritus.

Circuli lon-
 gitudinū lo-
 corum, Stel-
 larum, & do-
 morū cœli.

☉ Quatuor circuloꝝ minorum caelestis
Sphaerae (qui de multis aliis celebres
habentur) descriptio, vsus, natura,
ac situs.

☉ Et in primis Tropici Canceri, siue Aestiua-
lis circuli, & Solstitialis.

IAM dictis cyclis poteris sociare minores:
Qui per inaequales diducunt sydera parteis:
Qualis censetur, quem verè Cancer adoptat,
Aestiuumque sibi desumit nomen ab aestu:
Nam Sol hic cursum contingens rite supremum,
Præualidos aestus nobis iaculatur ab alto:
Ex quo paulatim pergit descendere: necnon
Vorsurâ facere: hinc Tropico dâs nomē, & vsum:
Hic ubi Solstitiū est: non quòd verè stet ibi Sol,
(Qui solitum motum nunquã est dimittere visus,
Ni fortasse semel, Domino sic præcipiente)
Sed, quòd per luces aliquot, nusquam variantur
Nobis (ad sensum) quæuis vmbrae capitales,
Et summæ: nec item crescat, vel sit minus ex se
Luminis ac noctis spatium: queis iungimus aptè,
Quòd Sol hoc cyclo à Borea deflectit ad Austrum
Nos fugiens, reuehensque aliis regionibus aestum:
Pro summa bonitate Dei: qui protinus vni
Omnia non confert, sed multis diuidit, vt vult.

Tropici Can-
cri siue aesti-
ualis circuli
ratio, natu-
ra, & vsus.

Solstitium,
& vnde di-
catur.

Dei summa
in orbè ter-
rarum boni-
tas.

☉ Brevis pictura,
 & demonstratio
 utriusque Tro-
 pici.

☉ Tropici Capricorni, siue Brumalis cir-
 culi, & Solstitialis, descriptio, vsus, na-
 tura, & situs.

Circuli Ca-
 pricorni ra-
 tio, natura,
 & vsus.

A Bruma cyclus, Brumalis nomine dictus,
 Frigida fulgentis capit incunabula Solis.
 Nam veluti nascens hîc, sensim reptat in altum
 Titan: ac lucem (tenebris cedentibus) illinc
 Crescendo reuocat, tepidis comitantibus auris
 Paulatim, & proprio motu, proprioque rotatu,
 Quo tibi presentem cyclum describere pergit,
 Dum partes primas rigidi scandit Capricorni,
 Ac agitur subita cœli vertigine summi.
 Hinc, ad nos alacris rediens, nostrumque reuisens
 Inde solû, Austrinis frigus, glaciemque, niuemque
 Insinuat furtim: factusque remotior illis,
 Nos adit: & reptans, gratum, dulcêmque teporem

Egregiû Dei
 speculum in
 sole.

Admonitio in præcedentia, &
sequentia.

Tempus, cū
in cœlo, tum
in terra om-
nia imutare.

E *St aduertendum, quòd sedes mutat Vtrumque
Solstitiū: mutat simul AEquidialia: causam
(Quod nequeat rectè committi versibus, & quòd
Ad reliqua accelerem) facili te voce magister,
Aut libri lecti, vel me reticente, docebunt.*

Circuli Arctici, siue Borealis, descriptio,
vſus, natura, & situs.

Arctici cir-
culi ratio, &
vſus.

V *Nus ab his superest, extremo proximus axi
Circulus, ad Boream: qui, quòd paruam ca-
pit ἄρκου,*

Arcticus à nobis Græco de nomine fertur:

Sydera concludens liquidum fugientia pontum:

Queis occasus, & ortus abest, per climata multa:

Ille, polo mundi vicenis, atque quaternis

Distrahitur gradibus, si tollas pauca minuta:

Signiferique polo totus describitur idem.

Te tamen hîc nouisse velim, quòd circulus iste,

Qualiter à
Græcis Sphæ-
ræ interpre-
tibus multis,
describatur
Arcticus cir-
culus.

Multis Astronomis, veluti Proclo, & Cleomedi,

Semper visarum limes proponitur esse

Stellarum: hinc varius per climata multa notatur:

Hic maior, minor illic, denique maximus isthic:

Vt Sphærae est positus, necnon & ipsa polorum

*Ad Finitores Varios, ducta exaltatio nota
 His qui ex AEquatē ad Boream procedere tētant.
 Ergo, sub AEquatore videbitur Arcticus esse
 Nullus: propterea quod ibi cuncta astra patescunt,
 Nulla occultantur: sensim latefcet eunti
 Ad Boream: sub quo narratur maximus esse.
 Nam cum Finitore, AEquantēque conuenit illic.
 Quod, quā sit verum, doctos censere relinquo.*

Vbi Arcticus
 circulus ma-
 ximus esse
 dicatur.

✚ Breuis pictura vtriusque poli mundi,
 & Zodiaci.

✚ Circuli Antarctici, siue Australis, descri-
 ptio, vsus, natura, & situs.

Hic nobis restat de paruis quattuor, vnus
 Circulus: Austrinas qui stringit, & obsidet
 Arctos.

Locus, & na-
 tura Antar-
 ctici circuli.

*At, quantum noster sublimi à cardine sursum
Distat, ab aduerso tantundem proximus ille est:
Quem terris pressum Notius prospectat Horizon.
Atque Capri Tropico terdenis, ac duodenis
Partibus abstrahitur: quem Signiferi polus explet.*

☉ Nuda pictura duorum polorum mundi.

☉ Admonitio non negligenda.

Polos mino-
rum circulo
rum cōueni-
re cum polis
maiorum.

Non licet intactū dimittere, quosque minores
Hos cyclos, retinere polos maioribus vsque
Communes quibus esse paralleli aspiciuntur:
Aut, quibus ex spatiis equalibus vndique distāt.
Quos, quò de medio plus ferri ad vtrūque polorū,
(Hic vbi coelestis Sphæra angustatur in arctum)
Cernis, eò ☉ verè, ☉ iustè censeto minores:

*Hisque minus terræ spatium concedito: necnon
 A fixis partim, ac errantibus esse putato
 Descriptos, dum Signiferi voluuntur ad axem.
 Si, quos exhibeant vsus, fortasse reposcis,
 Qui præter dictos permulti connumerantur,
 Tum libri (vt dixi) tum doct̃or factus ad vnguem
 Perfec̃tè exponet: nam vix sunt versibus apti.*

Non omnia
 possunt ver-
 sibus com-
 mitti.

¶ Quatuor nunc descriptos, & positos mi-
 nores circulos, totum cœlum cū Æqua-
 tore, in quinque spatia dirimere: quæ Zo-
 nas cœlestes prisca Astronomi rite nun-
 cuparunt.

Q Vinque tenent cœlum *zonæ*: quarum vna,

corusco

Locus, & or-
 do quinque
 zonarū cœ-
 lestium.

*Semper Sole rubens, & torrida semper ab igne est:
 Atque duos inter Tropicos consistere fertur.*

*Hinc, geminæ vsque polos, dextrâ, leuâq; recedunt,
 Cærulea glacie concretæ, & nubibus atræ:*

Quas arctè extremi claudunt parui duo cycli.

Has inter, mediâque, duæ (pro munere Diuûm)

*A Tropicis, paruos ad cyclos, vltima versus
 Sphæræ, cesserunt: cœloque hæc regna dederunt.*

*Sed, ne tu, quæso, ignores, quòd qualibet harum
 Est habitata suis (nullo prohibente) colonis:*

Cœlum ab
 omni quali-
 tate elemēta-
 ri immune.

Nam, neque Diis frigus, neque torrēs officit æstus:

*Talia conueniunt terris: stat ſemper ab omni
Cœlum immune gelu: nullôque incenditur igni.*

☉. Circulos alios minores, à iam dictis
quamplurimos in cœleſti Sphæra de-
ſcribi, ac imaginari.

Circuli lucis,
& noctis.

Non ignorabis cœlum pleroſque minores
A modò deſcriptis alios agnoſcere cyclos:
Ut ſunt, qui vltra *AE*quatoreſ, citràque diurno
Solis finguntur motu, lucémque figurant,
Ac tenebras, quauiſ terrarum parte, ſitúque:
Siue æquales, ſeu vulgares reſpicis horas:

Circuli lati-
tudinũ re-
gionum.

Prætereà, qui per capitalia puncta locorum
Deducti, ſpatium latum Boream modò verſus,
Ac Auſtrũ modò (ſi ex *AE*quãte reſceſſeris illuc)
Oſtendunt, mutantque horas, & tempora paſſim.

Circuli decli-
nationũ Stel-
larum.

Addam, quos fixæ deſcribunt, atque Planetæ:
Illorum, ut pateat data declinatio ſurſum.
Conticeo reliquos, ne ſim narrando moleſtus:
Quos te percuperem de libris noſcere doctis:
Vel non vulgariſ viua de voce magiſtri:
Qui ſint, quid valeant, quos vſus denique præſtêt:
Nam facile id non eſt committere verſibus: atque
(Ut par eſt) clara methodo deſcribere cuiuſ.

Nullos circulos, siue maiores, siue minores illi fuerint, nec item polos, & axem, motum in cœlo vllum ex se habere, & agnoscere. Imò re vera, nequaquam ibi subsistere, quin potius commentitios omnes esse, non tamen sine ingeniosa, summèque laudanda excogitatione.

Hic (ne quid clames intæctum) ritè monebo,
 Nullos in cœlis cyclos agnoscere motum:
 (Quãquã aliter visũ est multis, me iudice, stultis)
 Hũc dico propriũ, & qualem tibi sydera mōstrāt:
 Sed Finitorem, atque μεσημέριον bene tolles:
 Non quòd se moueant, sed quòd mutantur eundo:
 Atque subinde noui veniant, surgântque meando:
 Quod potes & reliquis cœlorum ascribere cyclis,
 Quos mutare adigit mutatio lōga locorum.
 Hinc tantũ poteris Boreæ procedere ad oras,
 Vt Cynosura tuo veniat cum vertice recta:
 (Si id posset cœli facies gelidissima ferre)
 Austrum prætereà versus concedere tantũ,
 Vt Cancri punctum liceat capitale videre,
 Ac AEquatorem, necnon zonam Capricorni:
 Quam nauæ superant hodie, qui per mare currũt:
 Atque nouas magno scrutantur pectore terras:
 Hi Stellas, cœlũmque nouum, sic semper eundo

Circulos omnes cœli, ex se immobili-
 les esse.

Cœlestes circulos sæpe mutari, non verò moueri

Quosdā cir-
culos in cœ-
lo mobiles
esse alios im-
mobiles.

Pulchra di-
gressio in ar-
tifices rerū
cœli, & theo-
ricarū scri-
ptores, &c.

Ingenius au-
thoris can-
dor, in lau-
dandis do-
ctis, ac com-
mendandis.

*Inueniunt: Finitoresque, μεσημεριόβους τε
Mille novos, & mille vagos, & mille fugaces:
Nullum AEquatorē, nullum Cancrū, Capricornū
Nullum: ni Veniant sub eos, longè peragrando.
Concludes ergo, hos cyclos nobis remoueri,
Atque propinquare, huc nūc, nūc illuc properādo:
Sed mutare locum nequaquā, vt scripsimus antiè.
Porro, non credes vllos consistere, & esse
Re Vera in cœlis maiores, siue minores
Cyclos, corporeos: nec rursum axēmque, polósque:
Nil graue sursum habitat, nil illic materiale est:
Et nil compositum: simplex est vndique cœlum.
Te tamen admoneo (si gaudes fortè moneri)
Hos laudare homines, reuereri, semper amare,
Qui summo ingenio, & superis dictantibus, olim
Talia sunt nobis commenti: vt cœlica quæuis
In nostrum veniant vsum, & mōstrentur apertè.
Fœlices animæ, quibus hæc cognoscere primum,
Inque domos superas tam dextro scandere cursu
Cura fuit: nostrisque oculis distantia longè
Sydera, ceu digito, notissima reddere: summè
Fœlices tumuli, quibus insunt ossa virorum
Tantorū: ô cineres bis, tērque, quaterque beatos!
Credibile est illis violas innascier, atque
Lilia: stellanteisque deos habitare sepulchra:
Queis fuit, est, & erit notum per secula nomen.*

☉, Cœlestem Sphæram, hisce iam positis circulis multiplicibus circumscrip- tam, duplicem esse: siue dupliciter, respectu terræ, imaginari.

Paulò antè adscripti maiores, siue minores
 Cycli præcipui, propria sub imagine cœlum
 Obiectant oculis: summum dico, atque supremum:
 A quo multi orbis aliij clauduntur, & vna
 Tellus, ac elementa, modo quo scripsimus antè.
 Sphæras hic alias à prima, iure tacemus:
 Doctis Phænomenis multorum ex ordine notas.
 Ergo, hic cœlestis generatim sit tibi picta:
 Quam non absurdè duplicem fecere vetusti:
 Vna est obliqua, ac decliuis: & altera recta:
 Quod globus, atque tumor terræ præstare videtur:
 Ad sensum mutans Sphære posuï, atque polorum.

Superiorum
 aptus, & bre-
 uis epilogus.

☉, Quid Sphæra recta, & quinam propriè sub
 ea habitare dicantur. Adhæc, cur ita ap-
 pelletur.

Quisquis utrūque poli prospectat rite locatū
 In Finitoris labro, censetur habere
 Is rectam Sphæra: estque sub Æquatore repostus:
 Qui hic spheralem angulum cum Finitore figurat,
 Et rectum: quæ res Sphære rectæ dare nomen
 Iure potest: sub qua qui diuersantur, apertum

Quid Sphæ-
 ra recta, &
 vnde dica-
 tur. Adhæc
 quid propriū
 habeat.

Vndiq; habet cœlū: ac illic numerantq; vidētque
Surgentes stellas omnes, omnisque cadentes.

Addo, quod hic adsunt anno Æquidialia toto,
Bisque tenent Solem summū, bis habent capitalē:
Umbrarūque gerunt quinas ex ordine formas.
Non desunt etiam qui rectam dicere malint:

Alia ratio re
Et Sphære.

In qua verticibus polus imminet, atque locatur
Ad perpendiculum: nec non Æquator habetur
Pro Finitore: estque illic reuolutio tota
Anni labentis clausa vna nocte, diēque.

Verū erecta mihi hæc potius quàm recta putatur.
Rectam alij censent meritò debere vocari:

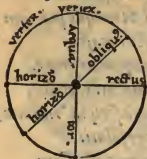
Alia ratio.

Quod Finitori incumbant axisque, polique
Ad rectū positū: & cū Æquate μεσημεριος anglis
Constituatur rectum, & spheralem, verticis ipso
In puncto recte: quod Sphære non habet vllus,
(Hunc præter) positus: veluti res ipsa docebit.

Ha Sphæra recta, &
Horizontis recti
pictura: adiectis
cœlorū circulis,
demptis Coluris.

¶ Vtriusque sphaera, seu Horizon-
tis pictura.

¶ Alia recta, seu po-
tius erecta sphaera
pictura.

¶ Hic, usui esse potest figura una primi libri,
qua demonstrat terram esse sphaericam ac
rotundam: poteritque sequentibus accom-
modari.

¶ Quid Sphaera obliqua, & quinam sub illa
proprie dicantur habitare. Adhæc, cur
ita appelletur.

CVI polus vnus adest sursum, repitq; deorsum
Alter, decliui Sphaera supponitur, vltra
Æquantem, aut citra: velut ars demonstrat, iterque.
Hic Æquator vbi cum Finitore receptus,
Obliquos anglos format: quâ, qui residebit,
Huic cœli facies non rectè tota patebit:
Quoq; magis sursum tendet polus: hoc magis infrâ

Quid obli-
qua Sphaera,
cum eius de-
scriptione.

Descendet cœlum: crescetque di es magis illic:
 Quæ non semper erit tenebris æqualis, ut vna
 In recta: paucis dicam, obliquæ incola Sphæræ,
 Agnoscit rectæ contraria singula, quando
 Æquantem longè relinquens, ad vtrunque polorum
 Accedit magis: ut ratio deposcit: at ista
 Sat fuerint: nam sunt cœlis compendia grata.
 Cætera, quæ restant, nostros reuuentia versus,
 Doctorum explebunt doctissima scripta virorum,
 Qui res cœlestes tractarunt lege soluti:
 Hos adeas, laudes, relegas, mireris, amesque:
 Ceu raros homines, & fausto sÿdere natos.

Vbique suspi-
 ciendus, &
 amâdus au-
 thoris can-
 dor.

Sphæra obliqua, & obliqui
 Horizontis pictura.

☞ *Alia eiusdem pictura,
& demonstratio.*

☞ *Alia insuper, cum circu-
lis Sphæra, dempto AE-
quatore, & Coluris.*

☞ FINIS LIBRI SECVNDI
de mundi Sphæra, seu Cosmographia:
authore Antonio Mizaldo
Monluciano.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI
DE MVNDI SPHAERA, SEV
Cosmographia, Liber tertius.

*AVCA quidem, sed magna tamen
video superesse,
Musa, tibi: quid suspiras? dum sacra
fauebit*

*Vranie, pandetque viam, omnia tuta putato:
Quare age, sume animũ, breuitérq; ostẽdere perge,
Quemnam rite locum tenet inter sydera, quisque
Circulus antè tibi scriptus, maiórue, minórue:
Et quã ducat iter: vel cuius imaginis ille
Excurret parteis: praesertim hoc tempore nostro.
Hancce nouam doctis aperi(te quaeso) fenestram:
Primáque, quod nulli tentarunt, fortiter aude:
Immortale decus dant parui saepe labores.*

Breuis inuo-
catio anne-
xam habens
propositio-
nem.

γνωμῆν

♁ Sex maiorum circularum cœlestis Sphæ-
ræ designationes, vt hodie in cœlo ima-
ginantur : & per serenam noctem ab
aliis cœli circulis distingui possunt.

♁ *Zodiaci in primis.*

Signifer à propriis Signis describitur apté.
Cui in Libra Æquator cœcurrit, Lanigeróque.
A Borea Cancrum, Capricornũ tangit ab Austro.
Cætera percurreret pauco pòst tempore, noster
Zodiacus: dedimus cui nomen tale, quòd omnes
Signiferi cycli, & Signorum tradat ad vnguem
Naturas: versu facili, methodóque probata.

Signiferi cir-
culi designa-
tio.

Liber hic bre-
ui emittetur.

♁ Horum, & item sequentiũ picturam ac demonstra-
tiones tantisper expectabis, donec libellum tibi emi-
serimus, cui ASTERISMI nomen facimus, hoc
est imagines cœlestes. Nam ibi pulcherrimam hi-
storiam omnium cœli simulachrorum, & item cir-
cularum, cum suis designationibus propediem es
habiturus. Vbi scilicet Zodiacum, & Signa eius,
tribus libellis: adhac, Planetas vnico, tibi prius ex-
hibuerimus. Inde, ad octauum cœlum (ceu gradi-
bus quibusdam) reptaturi: in quo partem vltimam
cœlestis Philosophia omnium pulcherrimam, tibi
absolucmus. Interea, conatus nostros, tuis apud Deũ
precibus vt iuues; obnixè à te petimus (Lector opti-
me) ac summis votis exoptamus.

☉ *Æquatoris designatio, ut hodie in cœlo imaginatur, & à reliquis circulis distingui potest.*

HIC *ubi Lanigerum prima de fronte salutat Æquator, Ceti caput, atque pedes (propè) Tauri*

Partes Australes imaginū octauæ Spheræ, quas pererrat Æquator.

Urget: deinde ab eo medius refecatur Orion, Et via Lactis: habes post hæc paruum fugientem, Erratēque Canem: longæ sequitur caput Hydræ: Nec celeres, rapidōsque pedes celabo Leonis: Hæc secat Æquator, vel saltem singula tangit, Extra Signiferum, ac ipsis in partibus Austri.

Partes Boreales, &c.

Hunc intra, rigidi Boreæ de parte, pererrat Virginis ille idem corpus, necnon Ophinci: Et cum Lactē, Aquilā cui Pegasus additur vnus De capite, & cauda Delphinus, Piscis & alter: Hic ubi Lanigerum repetit, quā venerat antè.

☉ *Meridiani & Horizontis designatio, ut hodie, &c.*

SIgnari nequeunt in parte *μεσημβριου* & *υλλα*, Et cœli visi, à non viso sector *Horizon*.

Circuli duo fugaces in cœlo.

Ni sit de forma, quam paulò scripsimus antè: Quod videas, nam sunt cycli plarunque fugaces.

☉ Coluri Æquinoctiorum designatio, vt hodie, &c.

Cyclus hic, à summo nascētem vertice mūdum Permeat, Arctophylaca petens, per terga Draconis:

Extremámque secans Hydrã, mediúmque sub astris Centaurum, aduersum rursus percurrit ad axem:
Hinc Cetum calcans, squamosaque tergora Ceti:
Necnon Lanigerũ, & Libram, clarúmque Trigonũ:
Andromedæque sinus imos, fastigia matris:
Principiúmque suum, repetito híc cardine, claudit.

Pulchra designatio Coluri Æquinoctialis.

☉ Coluri Solstitiorũ designatio, vt hodie, &c.

Alter, in hunc mediũ summo procūbit ab axe, Pérque pedes, necnon ceruicem tránsilit Vrsæ:
Quam septem Stelle primam, mox Sole remoto, Producent, nigra præbentem lumina nocti.
Hinc Geminis Cæcrũ dirimit: stringitque flagrantẽ Ore Canem: clauúmque ratis, quæ vicerat æquor.
Inde, axem occultum per gyri Signa prioris Opposita, atque alio rursus de limite tangit Te, Capricorne: tuísque, Aquila, híc te calcat ī astris:
Pérque Lyrã inuersam currēs, spirásque Draconis, Posteriora pedum Cynosuræ proterit illic:
Transuersam refecans vicino in cardine caudam.
Híc vbi se claudit tãdem, memor vnde profectus.

Solstitialis circuli designatio in lógũ Sphæræ.

☉ Circuli Lactei, qui inter maiores cœli cir-
culos à plerisque recēsetur, designatio
pulcherrima, vt hodie in cœlo per fere-
nas noctes spectatur.

Vnde dica-
tur circulus
Lacteus.

Circulus in cœlo manifestus nocte serena:
Necnon conspicuo candore notabilis (ex quo
Lacteus Astronomis iusta ratione vocatur)
Inter maiores cyclos plerisque locatur.
Qui bene in aduersum positus succedit ad Arctos:
Et paulum à Boreæ tractu sua fila reducit:
Transitque inuersæ per sydera Cassiopeæ.
Inde per obliquum descendens tangit Olorem:
Æstiuosque secat fines, Telumque, Aquilamque:
Temporæque æquantē cyclum, zonamque ferentem,
Solis equos, intra caudam, quæ Scorpius ardet:
Atque Sagittiferi summū, extremūque sagittæ:
Thuribulum petit hinc (aram dixere vetusti)
Deinde suos sinuat flexus per crura, pedesque
Centauri alterius: rursusque ascendere cœlum
Incipit: Argiuamque ratem per aplustria summa,
Atque Canē à capite excipit: & cyclū Capricorni
Dissecat: inde pedes lambit pulchros Geminorum:
Hic vbi Signiferum rursus perrepat: & vnum
Mox inuadit Erychthoniū: tēque, vnde profectus,
Cassiopea petens, super ipsum Persea transit:
Orbēque ex illa cœptum, concludit in illa.

Elegans de-
scriptio, &
designatio
circuli La-
ctei.

Cyclus hic, vt dixi, est candore notabilis: vnde
 Non quærendus erit multum: nam lumina pulsant
 Sponte sua: seque ipse docet, cogitque videri.
 Vt que suos arcus per nubila circinat Iris:
 Mortalesque rapit pulchra ad spectacula sursum:
 Sic super incumbens stellato in culmine limes
 Candidulus, resupina facit mortalibus ora:
 Hosque ad cælorum miracula pertrahit vltro.

Lacteus cir-
 culus ex se
 cognitu faci-
 lis.

Ratio nomenclaturæ Lactei circuli, qui
 Græcis est γαλαξίας.

Non hinc celanda est famæ vulgata vetustas:
 Olim de niueo lactis fluxisse liquorem
 Pectore reginæ Diuinæ: cælumque colore
 Infecisse suo: quapropter Lacteus orbis
 Dicitur: & nomen causa descendit ab ipsa.
 An maior densa Stellarum turba corona
 Contexit flammæ, & multo lumine candet?
 Ac fulgore nitet collato, & luce refusa?
 An fortes animæ, dignatæque nomina cælo,
 Corporibus resoluta suis, & carcere fracto,
 Huc remigrant celeres: summumque habitantia tēplū,
 Aethereos viuunt annos, ac luce fruuntur?
 An verò Phaëton currus auriga paterni
 Pessimus, aërios tractus incendit, & illis
 (In signum) genitor vestigia nota reliquit?
 Sed nil hæc ad rem: vt cœpi, cælestia tracto.

Poetica, sed
 erudita, de la-
 cteo circulo
 ratio.

Alia.

Alia.

Alia.

♁ Quatuor circulorum minorū cœlestis Sphæ-
ræ, designationes, vt hodie in cœlo imaginan-
tur: & per serenā noctē, ab aliis cœli circulis di-
stingui possūt. Arctici in primis, siue Borealis.

Breuis Arcti-
ci circuli de-
signatio.

A Rcticus à Geminis vocitatus circulus Vrsis:
Ex toto Cynosuram includit: deinde Draconē
Partitur medium, Cephêūmque: ac Cassiopeam
Tantillum attingit: nec non rutilum caput Vrsæ
Maioris: quæ tota foras (si hoc excipis) errat.

♁ Tropici Cancrī designatio, vt hodie in
cœlo imaginatur, & à reliquis circulis
distingui potest.

Circuli AE-
stiuales cœle-
stis designa-
tio.

P Er caput, & dorsum fertur transire Leonis
Cyclus hic: Arcturū tāgens ad fœmina: necnō
Serpentis rictum: poteris cui iungere ferme
Ex humero Engonasin, doctāq; Lyrā: addito Lactis
Deinde viam: Cygnique alam: cui Pegasus offert,
Obiectatque pedes: cubitū hinc contingit, & angit
Andromedæ: et Piscē gelidas, q̄ vergit ad Arctos:
Ac (propè) Deltaton: hinc Tauri cornua calcat,
Et Geminos: Cæcrum inde petens, quā cœperat ire.

♁ Tropici Capricorni designatio, vt hodie, &c.

Designatur
pulchrè Bru-
malis circu-
lus.

A Egocœta patrem cognoscit circulus iste:
Pérque pedes trāsit Fusoris, & illius Vndam:

Hic Ceti à cauda, Eridanũ, Leporemq; Canemq;
 Maiorem truncans: dehinc riuũ Lactis, & Argo.
 Hydram præterea magnam: cui desuper astant
 Et Crater, Cornuſque: petit mox Scorpion illinc:
 Atque Sagittiferi caput opprimit, ac ferit arcum:
 Hic vbi curriculum coeptum concludere pergit.

Antarctici circuli designatio, vt hodie, &c.

Non cõstat, nec scitur adhuc Antarcticus ipse
 Circulus, vnde queat certò describer: et sunt Incerta designatio An-
 tarctici cir-
 culi.
 Qui Arctoum dicant per cuncta referre: quod vnu
 Nos doceant, videantque (precor) qui partibus illis
 Explorant pelago terras, coelumque remotum.

Admonitio in iam dicta.

Nolim te lateat, quòd erunt aliquot reuolutis
 Hinc seclis, omnes scripti posuũsq; sitũsq;
 Cyclorum coeli maiorum, siue minorum,
 In longè varia Signorum parte, locòque
 Quàm tibi sit dictum: nã sydera, quæ modò formas Iam dictorũ
 cyclorũ loca
 tempore mu-
 tari.
 Constituunt, per quas decurrit linea, cyclum
 Perficiens, sedes commutant: quòd fit, vt annis
 Centum, cuncta gradu vno à sede priore recedant:
 In motum coeli primum nitendo remissè,
 Per longum (vt latum taceam) sed non violenter
 Quod dicunt, potiùs cognatis viribus: in quo

*Si perstant, cyclos descriptos rite relinquent:
Inque locum venient Stella, venientque figuræ
Tunc aliæ, aut partes illarum (ut postulat ordo)*

Hæc videat
rerû cœli stu-
diosus.

*Quæ doctè poterunt cyclis aptarier ipsis,
A quouis cœli historiam callente decenter.
Verùm, hæc ad nostros legetur cura nepotes:
Etceptum repetamus iter, fœlicibus astris.*

Geographica, ex superioribus pendentia.

Quinque zonarum terrestrium, quæ to-
tidem parallelis circulis in cœlo respon-
dent, & præcipuas mundi regiones con-
stituunt, descriptio, temperatura, situs,
& proprietates, iuxta veterû traditiones.

Quinque parallelis (ut scripsi) cingitur, atque
Dividitur cœlum: totidémque plagæ orbe
premuntur:

Mediæ zone
terrestris té-
peratura, iux-
ta præcorû,
& juniorum
sententiam.

*Quarum, quæ media est, vix est habitabilis æstu:
Monstrorum domus, & feruore notabilis ipsò:
Vnde hîc vruntur, siccisque teguntur arenis,
Deserti tetro serpentum afflamine campi:
Ut tradunt veteres: contra quos pugnat, & instat
Horum qui migrant illuc sententia, quine
Per mare discurrunt variè, & noua regna salutât.*

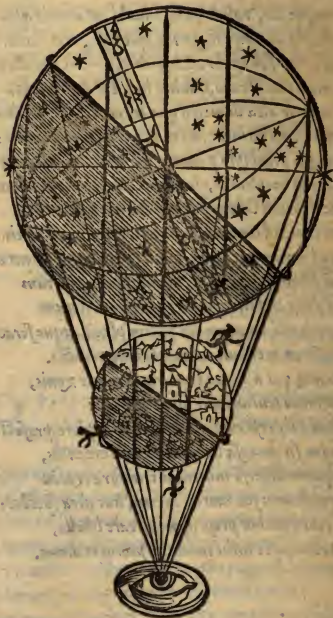
Namque die, valido quod Phoebi incanduit aestu,
 Humida nox reficit, paribusque refrigerat horis:
 Praesertim sub cyclo AEquante, & circiter illum:
 Vt mox monstrabo, quiduis habitabile tradens.
 Nix tegit alta duas: sed quae inter utrasque locatur,
 Temperiem retinent, mixta cum frigore flamma:
 Fine, & principio paruum: ad medium, mediocrē:
 Hæc nos incolimus, cōtraque Antichthones illam:
 Nec dubium Antipodes multis consistere terræ
 Partibus, ad centrum conuersis undique plantis:
 Quod norunt, recteque sciunt, passimque fatentur,
 Qui soluiunt ex occasu, veniuntque per ortum
 Ad dites Indos, ac fama & nomine notam
 Taprobanā, omnigenum rerum plenā, atque feracē,
 Rursus in occasum redeunt es orbe peractō.
 Nec non qui à Boreā exploratis ordine zonis,
 Austrino tentant axi supponere sese:
 Quod dū perficiunt, sat aguntque explere, profectō
 Quam sit diuersa in rebus natura creandis,
 Et quam diuerso mutantur tempora tractu
 Agnoscunt: seu mores, lucem, aut aëra spectas:
 Vt tibi conabor proprio monstrare libello,
 Si Deus hosce mihi iuueniles proroget annos.

Extremitate
 zonæ, & his
 propinquæ.

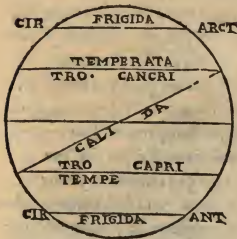
Antipodes
 esse de expe-
 rientia.

Authoris li-
 bellus de lo-
 corū naturis
 ex vario cœ-
 li aspectu.

* Quinque cæ-
lestiū Zonarū,
seu regionum,
ad terrā coa-
ptatio, & po-
situs.

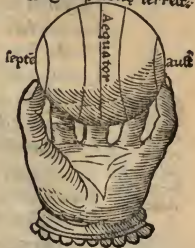

☞ Zonarum temperatura
& situs.

☞ Elegans terrestrium
Zonarum pictura.

¶ Quinq; zone terrestr:

☞ De Antipodibus, Pericæcis, & Antœcis.

Antipodas dicunt, qui nobis ex diametro
Plantas obuertunt similique in vertice cœli
Perstant: opposita quamuis in parte locentur:
Inque parallelis æquè ex Æquante remotis:
Queis cœli est facies valde contraria nostræ:
(Vnus Finitor tamen, & communis Horizon)
Ex quo nobiscum nil prorsum agnoscimus esse
Illis commune: ut paucis te pergo docere
Cùm Sol Æstatem nobis vehit, opprimit illos
Tristis Hyems: quando lux periucunda, diésque
Nos visit, tenebræ somnos his vndique suadent:

Qui dicatur
Antipodes,
& vbinam
sint.

Antipodas
nobiscum o-
mnia habe-
re cõtraria.

*Dum nobis oritur Phœbus, tunc occidit illis:
Et contrà. Rursum quoties longissima nobis
Lux fulget cum nocte breui: longissima nox est
His cum luce breui: in summa, contraria seruant
Cuncta: licet fiant vna & simili ratione:
Vt tibi perdoctè diuina ars spherica monstrat.*

Qui dicatur
Pericœci, &
vbinam sint.
Adhæc, quid
nobiscū ha-
beant com-
mune.

ILLE solet rectè circuncola, vel ὠκεῖον
Astronomis dici, qui diuersatur in vno
Vsq̄ue parallelo nobiscum: stat̄que sub vno
Rite μεσημερίῳ: cum quo communia ferme
Omnia sunt nobis: nam zonā habitamus eandem:
Sēque polus mundi medium dat semper vtrique:
Hinc huic, & nobis discrimina quattuor anni,
Ac tempestates veniunt, parit̄erque, sim̄lque:
Nec non & noctis, lucis̄que augmenta sub vnum
Tempus, vt incrementa, cadunt: puto cetera nota.

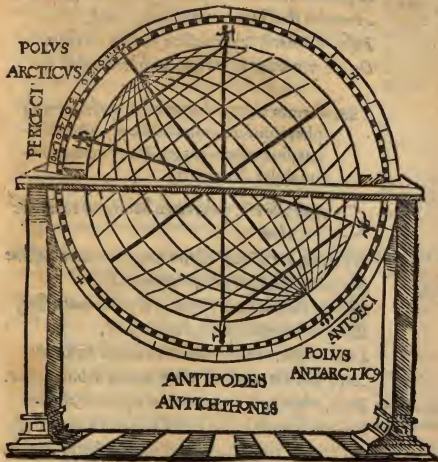
Qui dicatur
Antœci, &
vbinam sint.
Adhæc, quid
nobiscū ha-
beant com-
mune.

ANTICOLAS propria dixerunt voce Latini,
Quos Græci ἀντιῶντες: qui supponuntur eidem
Vsq̄ue μεσημερίῳ, nobiscum collaterales
Vltra Æquatorem: & spatium latum retinentes,
Nec non & longum, Boreali æquale per omne
Huic nostro, ad partes Austrinas: quò fit, vt illi
Tempora nobiscum paria affirmentur habere:
Verum, non pariter, nec in iisdem partibus anni:
Nam dum nos exercet Hyems, hos æstus adurit:
Et contrà: variant sic partes temporis: vnde

*Cum media est nobis lux, his media est nox.
Et sic de reliquis: ne sim verbosior aequo.*

Breuitas cum
perspicuitate,
authori familiaris.

*Superiorum pictura elegans,
& demonstratio.*

☉ ADMONITIO.

Vide pro his
docti. s. sphæ
ræ mūdi in-
terpretes.

Hic locus Umbrarum flexus exposceret omnes
Per modò descriptas Zonas, vt postulat ordo,
Et sphære methodus: verùm, quia tradita sunt hæc
A multis stricta metrorum lege solutis,
Fusè, ac ornatè: visum est te mittere ad illos:
Otia donec erunt cum tempore libera nobis.

☉ Terram vbique habitabilem esse, contra
plærosque: ac nullas hodie terrestres Zo-
nas, siue mundi partes & regiones, inha-
bitabiles dici debere.

Credibile est, quòd terra habitatur tota: nec
vllus

Nihil in mū-
do inhabi-
tabile.

Est locus, aut Zona vlla, in qua nõ viuere possint
Mortales, aptasque sibi componere sedes:
Sit licet immodicum frigus, vel maximus æstus,
Illic assiduè: natura vbi tristia fixit,
Læta adhibet: crebrò miscens aduersa secundis:
Atq; vbi dat morbos, medicamina debita gignit.
Ergo, vbicunq; calor nimius reperitur, ibidem
Vel gelidi montes, vel frigida flumina, & ædes,
Aut syluæ Umbriferæ, & multis cū fontib' amnes,
Deinde specus multi, loca subterranea multa,
Hic sunt: quæ valeant homines defendere ab æstu.

Immodicum
æstum expu-
gnantia.

Præterea, est illic semper nox æqua diei:
 Quæ Solis radios æquato frigore franat:
 Vnde fit, vt Zonam mediam non esse putemus
 Desertam omnino: multos sed habere colonos,
 Arte, ac ingenio, & naturæ munere tutos.
 Zona etiam extrema (quas non habitari eiunt,
 Assiduis niuibus pressis, glaciè que perenni)
 Possunt rite coli: vt ratio non lubrica suadet:
 Maxima nanque locis lignorum copia in illis
 Nascitur: & fiunt illic hypocaustra, grauiusque
 Vestes, ex variis animantium pellibus: Vnde
 Frigora propulsant homines, hyemique resistunt:
 Innumerisque modis glacies eludere norunt.
 Congrua non desunt illis alimenta: cibosque
 Indigenas partim, partim illuc vndique vectos
 Accipiunt largè: & quæcunque augere calorem
 Internum, externumue queunt, sibi sedulo quærunt.
 Non igitur verum est, quod nos monuere vetusti,
 Vnius tantum Zonæ partem, exiguamque,
 Naturam humano generi tribuisse colendam:
 Et reliquum terræ desertum prorsus, ab ipsis
 Piscibus, atque feris duntaxat semper haberi.
 Ah, foret indignum certè hoc: natura minoris
 Fecisset nos, quam bruta: imperiumque dedisset
 In terris maius quam homini, & spatiosius illis.
 f. iij.

Mediã Zo-
 nam, & item
 extremas in
 habiles fal-
 sò dici.

Extremas
 mudi Zo-
 nas incolì
 posse.

Immodicum
 frigus expu-
 gnantia.

Falsæ anti-
 quorù opi-
 niones, de
 partibus mudi
 habitatis.

Pulchra cō-
clutio, ꝓ ha-
bitabilis sit
totus mun-
dus,

*Quare, si qua fides adhibenda est, Vera loquenti,
Haud dubiè tellus rota est habitabilis: & nil
Obstat, quin possint mortales Viuere vbiq̄ue:
Naturæ auxilium in rebus non deficit vllis:
Ingeniũque hominis durissima quæque refringit.*

De mundi climatibus, & illorum distin-
ctoribus parallelis, cum recepta cuius-
que ratione, & nomenclatura. Insuper
quòd plura climata, quàm septem sta-
tui debeant.

Quid pro-
ptie clima,
& quomodo
circũscriben-
dum, ac di-
stinguendũ,

Climata dicuntur terræ interualla, duobus
Clausis parallelis, quib' est descriptio sursum:
Sed similis fingenda tibi, & formanda deorsum:
Verũm, aliter quàm nunc de zonis egimus: vnde
Quisque parallelus horæ quadrante, propinquum.
(Vt mediis horis clima) exuperatque, fugitque:
Si rectè numeres ex Equatore, polorum
Alterutrum versus: qui solus, vbiq̄ue dièi,
Et nocti gratis horas tribuit duodenas,
Dum Phœbus proprio motu comprehenderit illum:
Sub quo rite locum medium, mediũ quoque sedem
Mundi, constituunt, qui docta Mathematica tractat.
Si placet Astronomos veteres audire, sequique:
(Quorũ scripta velim summo tibi honore legèda)
Duntaxat septem numerabis climata, tali

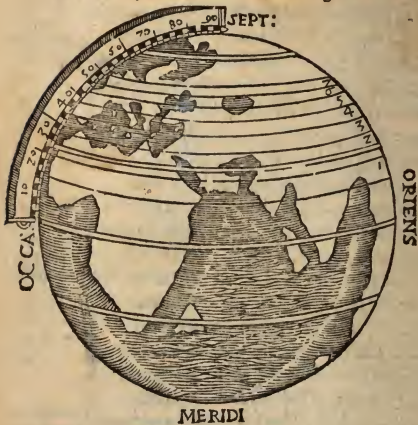
Ordo, & no-
menclatura
septem cli-
matũ, secun-
dum veteres
Astronomos

Ordine: per Meroën, per Nilicámque Siennem:
 Pérque Hellepontũ: atque Borysthenis ostia: pérq;
 Riphæos monteis: quibus additur Vltima Thule.
 Inde, per ἀντίδοσιμ contraria climata tradunt:
 Quæ dant imparibus spatiis noctésque, diésque.
 At non te fugiet, nos rectè climata plura
 Ponere: vt esse solent varia incrementa dierum:
 Maiorem ergo diem vicenis, atque quaternis
 Horis si constare dabis (qua parte polorum
 Itur ad extrema) hic tu septem climata tantùm
 Nō tribues: sed, vt est par, vicena, atque quaterna:
 Quæ, quantò propiũs veniũt ad vtrũque polorum,
 Tantò crede minora: quòd hic se Sphæra coarctet,
 Atque, vt sic dicam, fastigiet: ac statuatur
 Stricta: Equatorem versus contraria pones
 Ob mediũ: ad quod quæ accedunt, maiora vidètur.
 Si per quot partes nunc à se climata distant,
 Atque paralleli, vel ab Equatore, reposcis:
 Te ad libros mittã, quibus hæc mādatur ad vnguẽ:
 Aut ad præclarum doctorem, perfacilèmq; :
 Nam sunt quæ hïc scribi nequeunt, cõtenta doceri.

Ratio quòd
 plura clima-
 ta quàm se-
 ptem statui
 debeant.

Excusatio au-
 thoris fané-
 quam mode-
 sta.

¶ *Pictura septem mundi climatum, juxta vulgarem modum.*

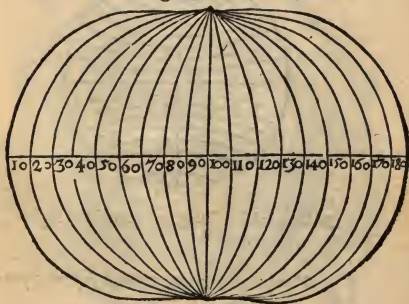
¶ *Locorum longitudes quomodo excipiendæ, constituendæ, & distinguendæ.*

Vbi primus Meridianus à quo longitudes locorum excipiuntur, & qualiter procedunt alii,

HIC ego te nolim demum nescire, quòd ipsa Linea, quæ terras Fortunæ excurrit, ab axe Extremo surgens, & in illum deinde (sed vno Dissecto in geminas partes Æquante) recurrens, Per summū Antipodū cœlū, quæ Sol venit ad nos,

Primum constituit, formâque μεσήμελειορ: à quo
 Promanare solet distantia longa locorum,
 Si exortum versus properabis tramite recto:
 Sic per utrunque polum, quæ transit linea quæuis,
 Përque loci punctum, qui Zenith dicitur: illa
 Hic propriû signat, verûmq; μεσήμελειορ adfert:
 Quem certum agnoscit telluris portio quæque.

✱ Circulorum longitudinum typus, ac pictura.

✱ Locorum latitudines quomodo excipien-
 dæ, & distinguendæ.

ID spatium latû est, quod ab AEquatore recedit
 Ad Boreâ sursum, vel ad Austrû ponè, deorsû,

Quid latitu-
 do regionû,
 & quomodo
 excipiatur.

Donec erit ventum sub punctum verticis: ipsum
 Sive parallelum, qui punctum hoc trūcat ad vnguē:
 Idque poli gradibus respondet vbiq̄ue leuati
 In Finitoris faciem: cui nomen Horizon:
 Sicut nos fuse, & multis monstrauius antē.

¶ Circulorum latitudinum typus, ac pictura.

¶ De gradibus longitudinum Geographi-
 ca quædam.

Quemque μεσημέριον censent superare pro-
 pinquum

De Meridia
 nis notanda
 pro locorum
 longitudi-
 nibus.

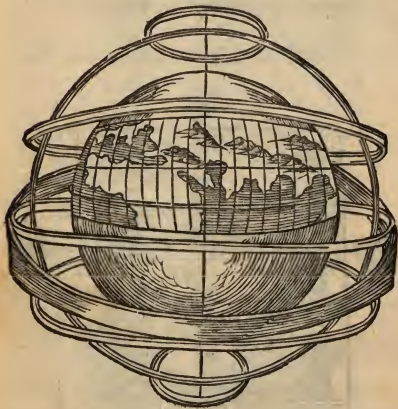
Quindenis gradibus: qui reddunt protinus horæ
 Vnius spatium: quantoque μεσημέριον exit
 Longius à medio noctes æquante, diēsque
 Orbe: magis coiens geminum angustatur ad axem.

In quo dum terras metiris, sedulus esto:

Et semel, ac iterum quæ sit proportio quære,

Tanti sper dum nos meditabimur hoc tibi scriptũ.

⚙ Præcedentium typus, & demonstratio.

(Ni fortasse polos versus, vel ad extrema mundi)

Vni gradui
magni circu-
li in caelo
500. stadia
respondere.

Quingentis: si non Ptolemaeus falsa notavit:

Quæ releyat, cui sunt præclara Mathemata cordi.

Sed mensurarum tu hic nomina fortè reposces:

Quæ magnos vsus, & maxima commoda, rebus

His adferre queunt: ne quid tibi iure negatum

Dicas, id paucis trado, doceóque libenter.

✂ Pictura hæc, superiora utcunque demonstrat.

Geographicarum mensurarum ordo,
& nomenclatura.

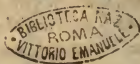
EX hordei granis Digitus fit quattuor vnus,
In latum positus, seque attingentibus, ipso
Præcipuè latere: vt res postulat, & iubet vsus.
In palmo digitus quater est: quater in pede palmus: Palmus.
Passum quinque pedes faciunt: passus quoque centū Pes.
Quinque ac viceni, stadium dant: mille, repostū est Stadium.
In stadiis octo: duplicatum dat tibi Leucam Miliare.
Nostratem: aut duo (si maui) bene millia: verū Leuca.
Sunt hæc plus nimio: vel plus, quàm par sit, abudè.
Quicquid erit reliquum, viua tibi voce magister
Exponet: necnon doctissima scripta virorum,
Qui res cælorum tractarunt sydere fausto:
Nam (vt supra monui) nō omnia possumus omnes,
Nec quocunque loco possunt rectè omnia scribi.
Aldo, quòd cælis breuitas gratissima res est.
Plurima, quæ restant de Signis, de que Planetis, Authoris li-
Necnon de formis cælorum, siue figuris belli isti poe-
Vndique stellatis, absolutam: dum modò doctis tici de rebus
Audiero primum hoc specimē placuisse, bonisque cælestibus,
Qui pauci sunt: sed paucis possum esse beatus: propediè lu-
Hi, si nostra probant, satis est: quid rustica latret cè videbunt.
Turba, parum curo: cuius laus, dedecus ingens
Personat: à doctis laudari, est gloria summa. γωωμν.

ἄναγνωσῆ ὄυκ ἀγεωμετρήτῳ, ἀφ' ὅνι
 μετεωριζόμενῳ.

HIC, mundi faciem paucis ex ordine pinxi:
Quæ sit cœlorum fabrica, rite dedi.
Hanc, si fortè leges astrorum captus amore:
Sis memor authoris, qui regit illa, Dei.
Et si quid nosti meliùs, vel doctiùs: ἔα,
Candidus imperti: si minùs, ista feras.

ἐκ πόνου, ὁ κλεός.

FINIS LIBRI TERTII
 Ἐν ἑστέμῳ de mundi Sphæra, seu Cos-
 mographia: authore Antonio Mi-
 zaldo Monluciano.

✂ *Extrait du Priuilege.*

IL est defendu à tous Imprimeurs, & Libraires de ce Roy-
aume, sinon à Guillaume Cauellat Libraire iuré de l'Vni-
uerfité: de Paris de non imprimer, ne faire imprimer, ny
exposer en vente, ce present liure intitulé, *Antonij Mizaldi
Monluciani, de mundi Sphæra, seu Cosmographia libri tres, figuris,
& demonstrationibus illustrati*, iusques au bout, & terme de
dix ans consecutifz: commenceants du iour & datte de la pre-
sente impresion. Et ce sur peine de confiscation desdictz li-
ures, & d'amende arbitraire: ainsi que le tout est plus ample-
ment contenu au Priuilege: sur ce ottroyé, & donné à Paris le
deuxiesme iour de Ianuier, Mil cinq cens cinquante.

Signé

Buyer.

Pagina 22. post lineam 11. & versum qui incipit,
Flammarum: adde hæc duo carmina omissa.

Tradita pròinde fuit sedes sublimior illi,
Necnon nobilior: veluti res poscit, & ordo.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

1872

Faint, illegible text at the bottom of the page.

